د ستورو ورا

شعرونو ټولګه

خیال محمد کټوازی

۱۳۸۶ لمریز

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانګړنې

دکتاب نوم د ستورو ورا
ويناوال خيال محمد کټوازی
چاپ شمېر ۱۰۰۰ ټوکه
چاپکال ۱۳۸۶
ډيزاين حاجي محمد عمر خېل

د انټيرنيټ په مخ ترتيب او ډيزاين کوونکې سمسور حبيبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

یادونه

دغه شعري ټولګه مې د۲۰۰۲ع کال په اوږدو کې د هالند د روتردام په ښار کې لیکلې ده چې له یو شمېر شعرونو سره مې پښتو متلونه هم راوړي خو په ځنې شعرونو کې یې د قافیې او وزن په خاطر یو څه بدلون مېندلای چې د پاڼې په پای کې مې بېرته په اصلي بڼه لیکلي دي.

ما د خپلې وسې سره سم زیار ایستلی چې په خپله ژبه یانې په پښتو ژبه شعر ووایم او که په ځینې شعرونو کې د قافیې کمښت نه یم اړ ایستلي نو زیاته هڅه مې کړې ده چې د پردیو کلمو او لغتونو څخه ډډه وکړم.

د دې کتاب شعرونه مې که څه هم د غزل په شکل او بڼه کې راوړې دي خو منځپانګه یې توپیر لري ،د شعر د نورو څېرو په تېره د نوې اوآزاد شعر په لیکلو مې خپل وس او بخت نه دې ازمویلي.

د کتاب متن مې پخپله ټایپ کړی دی که کومه ټایپي تېروتنه ولري او وزن یا مانا ته یې زیان رسولی وي نو په ماباندې بخښنه ولوروئ

زه په شعر وېيلو کې یوازې د الهام رول ته ډېره عقیده نلرم بلکې د دې په څنګ کې زیات لیکل،لوستل او تمرین کول هم خورا زیات اهمیت او ګټه لري یانې د شعر ناوکې هغه مهال ښه ښکلا مېندلای شي چې سینګار ته یې زیات پام وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم زه یو مسلکي شاعر نه یم خو د خپل ګران
هیواد او سپېڅلیو خلکو میني او د خپلې مورنۍ خوږې ژبې
پور او عشق مې دې ته اړ باسي چې که د خپلې سرلوړې ژبې
په سمندرکې یو څاڅکی هم ور زیات شي نو حق به یې یو څه
اداوبللی شي ځکه چې دیوه توکم هویت ،موجودیت ،برم
تاریخ،ویاړ او درنښت تر ډېرې کچې په ژبه پورې اړه لري او
که له دوئ څخه ژبه واخستله شي نو هغوی بیا خپل کلتوري
هویت،ملي جذبې،د هیواد مینه،لرغونې ارزښتونه،تاریخي
کارنامې او توکمیزې اړیکې نشي پېژندلای او نه د هغو په
اهمیت او خوند پوهېدلای شي.

په درناوۍ خیال محمد کتوازی

هالند روتردام

۲۰۰۶ ـ ۱۲ ـ ۲۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخیال محمد کتهوازي لنډه پېژندنه

خیال محمد دعبدلغفارزوئ په کال۱۳۲۹کې دپکتېکاد ولایت دمرکزدښرنې دملکانوپه کلې کې زېږېدلی،لمړنۍ زده کړې یې دښرنې دعلي بابا په لېسه کې نورې زده کړې یې د رحمان بابا په لېسه کې اولوړې زده کړې یې دکابل پوهنتون دابیاتو دژورنالیزم په څانګه کې پای ته رسولې.

له ۱۳۴۹کال څخه یې دراډیو افغانستان دخپرونو په ډېروبرخوکې کارکړی دی ،په۱۳۵۵کې دراډیو دخپرونو دلوی مدیریت مرستیال په۱۳۵۷کې دراډیوتلوېزیون د وزارت معین اودسولې اوپیوستون ریس وو.

خیال محمد کتهوازی د۱۳۵۸کال په پیل کې داطلا عاتو اوکلتور وزیر وټاکل شوخودهمدې کال دجدې په شپږمه نېټه په افغانستان باندې دشوروي اتحادله خوا یرغل وشو اوخیال محمد یې سمدلاسه زندان ته ور تېل واهه چې دشورویانودا ستعمارپه ټول دوران کې دببرک کارمل دڅرخي پله په زندان کې څه ناڅه نهه کاله بې ګنا کوټه قلف ساتل شوی وو .

په۱۳۶۷کال کې څرنګه چې شورویان له افغانستان څخه په زورشړل شوي وو دډاکتر نجیب دملي مصالحې په دوران کې دنهه کاله زندان له تېرولو څخه وروسته د نوروزندانیانوسره یوځای راخلاص شو ،یوکال وزګارؤ اوبیایې دباندنیوچارو په وزارت کې لمړی دسلاکاراو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته بیا د ١٣٧٠ کې د سفیر په توگه د لیبیا هیواد ته ولاړ او یو نیم کال وروسته د جهادي ډلو تر منځ د خپلو منځي درنو جګړو په وخت کې د هالند هیواد ته مهاجر شو .

خیال محمد د همدې کتاب په ګډون درې شعري کتابونه لري او له ١٣٤٩ څخه تر ١٣٥٧ کال پورې د هیواد په ځینو خپرونو په تېره بیا په راډیو کې لیکنې او خبرنې لري .

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتو

ځوانه که پښتو وايې نو ښه پښتو به وايې
دغه دجنت له خواتوښه پښتو بــــه وايــې

ته د درنو غرونو په لمنو کې لوی شوی يې
سپکه خوښکه ده ،درنه پښـــتو بـــه وايې
ښه يې له پردیو زیږوتورو څخه وچڼه
ستا ژبه سپېڅلې ده سوچه پښتو بــه وايې
داد ګلو ونه چې وطن پرې ښکلی شوی دی
څانګې ورنه مه شکوه نګه پښتــو به وايې
اوس يې چې ګرېوان ته تورلاسونه ورلوېدلې دې
ښه په لمن پاکه پښتنه پښــــــتو به وايې
ژبه خوپسول ده د ولس دښکلا ناوې ته
ګل غوندې سمباله په ګاڼه پښتو به وايې
ځنې غمازان يې د اوګرې غوندې لرې سره
ستا څخه مې هيله ده خوږه پښتو به وايې

بیايې دنړۍ له سترو ژبو سره سياله کړه
ځانته که افغان وايې کــره پښتو به وايې
ښکلې امېلونه دشعرونو ور په غاړه کړه
«خياله» ښه مهينه ښايستــه پښتو به وايې

(c) ketabton.com: The Digital Library

واګې

ګرد چاپېره مې راګــــرزوې ګــــردابــــــه
لا تــــــرڅومې څرخوې دغم دریابه

د وطن دمینې اورته چــې کــــړېــــــږې
ته زمـــــادزړګي غوښه یـــــې کبابه

هرمطرب مې شرنـــــګوي دزړه تـــــارونه
ستا په شانې وچ لرګی شومــــه ربابه

اوس غبارد ناپـــوهـــــــي راپسې ګرزې
چې مې غېږې ته پناه دروړه کـــتـابه

دژوندواګې مې دعشق په ولـــــکه ولاړې
له اورمېږسره مې څه غواړې تــــنابه

لکه شپه چې پـــه رڼــا ورشـــــــې زړښته
زه دې وایستمه هسې لـــــه شـــبابه

مادعشق په نوم خپل سرپه لاس کې دروړ
تا په پخه توره غوڅ کړانقـــلابــــــه

چې د «خیال» په سرکې شوراومستي ګورې
ستادزړه په شان مستي لري سیلابه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځه

دواړه ستړګې دې لړ تورې کړه راځه
امېلونـــه دې درپـــــــورې کړه راځه

یو وار بیا د بڼو برید راباندې وکړه
دزړه ستـــنې مې نسکورې کړه راځه

له تندي دې دلونګو خوشبویي ځي
تورپـــېکی دې دورې دورې کړه راځه

که زما دزړه توتي په دام کې ساتې
دا زړې لومې دې نـــــورې کړه راځه

چې ځواني دې په نظر نشي له مانه
غوړې څڼې دې لړ ســپورې کړه راځه

که د «خیال»د اوسېدو خونې ته راشې
دروازې درســـره پــــورې کړه راځه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اکبر توره

دغم برخې مې لیکې قلمه ولې
پام دې نه را باندې نیسې ګرمه ولې
چې پخپله یې پتنګ په اور ستي کړ
ترګهیځه پورې ژاړې شمعه ولې
د اکبر د لاس وسله چې اوس خرڅېږي
ډک بوړی به د مېړانې ږدمه ولې١
چې په خوله باندې مې نوم د هیواد راشي
تربښولاندې مې ګرزې نمه ولې
د وطن د ویاړ شمله مې راکوزېږي
لا تر اوسه نه ماتېږي زغمه ولې
ستا په چوف کې خومې تللي وونذرونه
هر سر کوزې ته دې اړکړم دمه ولې
په هیواد کې مې د وینو باران اورې
زه به ناست یمه د بل په تمه ولې
د «خیال» زړه خوڅه کور به د هرشي نه دی
تل ترتله پکې مېشت یې غمه ولې

١:بوړی =توپک (د توپک یو ډول دی چې پخوا یې ډېر استعمال درلود او تر نورو ګرانه هم وو.)
په پښتو لنډیو کې ډېر یاد ېږي لکه:
تر دا بوړي توپک دې جارشم
ترلی تا دی کړه زه له خیاله ځمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ستورو ورا

ګلشن په ګلو ښکلی دی کېږدی ورځـخه مه وړه
چمن يې رنګين کـــړی دی غوټۍ ورځخه مه وړه

په دښته دآسمان کې يې رڼــا لـــــګې تورتمه
د ستورو د وراناوې ده سپوږمۍ ورځخه مه وړه

د سيند په غورځنګونو کې مستي يې دزړه هيله
کبـــان ورځخه مـــــه وژنه هيلۍ ورځخه مه وړه

دا غشې دلينـــــــد يو ځخه وبــــا سه صياده
بيديا ورسره ښه برېـــښې هوسۍ ورځخه مه وړه

نسيم د پسرلي ورسره لـــــوبـــــــې کوي بازه
دازرکې دې که زانـــــې توتکۍ ورځخه مه وړه

ادم چې په دې ځمکـــــه خليفه د الاهـــــي ده
دژوند ښکلې تو ښه يـــــې دا نړۍ ورځخه مه وړه

ترڅو به په دې غرونو دتـــا سيوری ګرزي د پــــبه
د «خيال» دزړه دمينې ښا پـــــيرۍ ورځخه مه وړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا يې مړه بولي

«يو متل دى وايي مکړه هغه منډه ۱
چې لمن دې شي په کلې کې بربنډه»

د مېړانې دې کمى نشته افغانه
خو غمونه دې ليکلي دي په ټنډه

«چې په لاس باندې وازيږي څه حاجت دى ۲
چې په خوله يې خلاصوې تړلې گنډه»

غليمانو موبياتي په لاس نيولې
له هر لورې غوڅوي د وطن څنډه

«لا تراوسه پورې مړه ورته وايي ۳
د پټي ريشکه يې وخوړله غونډه»

ستا له هر نگه ښېگڼو څخه تېر يو
خو داغله دې ببرته وباسه گاونډه

چې په تورو دې وهو ويجاړ به نشي
کلک ولاړيې د افغان دلارې خنډه

چې يې برخې له ازله راو ښېلې
خدا ازده څه شوه د پښتون د نصيب ونډه

(c) ketabton.com: The Digital Library

«ستا د پوهې په سمند پورې يې اړه ۴
چې د بخت بګۍ به څو پورې وي رنده »۵

که هر څو دې تشو نه خالي کېږې
لا تر پېښو پورې ډک يې د ويړ ندنه

د زړګي د خندا ګل مې نه غوړېږې
په هرمټ باندې مې بار ده د غم پنده

ستا له پټ سره به پايو د «خيال» ژبې
د پښتون د توکم مورې مه شې کونده

....

۱: وايي مکړه هغه منده چې سومبې دې شي بربنده
۲: غوټه (ګنده) چې په لاس خلاصيږي خولې ته
څه حاجت دی .
۳: د پټې ريشکه يې ټوله وخوړه دوئ يې لا مړه بولي
۴: سمند = آس = نيلی (د آس يو ډول دی)
۵: رنډ = نه منونکی = ځېل کونکی = رېنګه کونکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خطر

نصیب وکړې هسې چارې په ماباندې
وبه نــــکوي انکار پــــــه وچې سپاندې١

دعزت کالي مـــې کــــاږې لـــه بدنه
په لغتو مـــــې وهــــــي راپورې خاندې

زه له شرمه چاته حال وبـــــیلی نشم
برچه پک دي خدازده څه راباندې کاندې

تش زګروی کــولی نشمه سخــتي ده
چې ټټرمې شــــو د اوښ تـــرسینې لاندې

دواړه لاس مـــې راترې په ځنځیرونو
ټبــــــــل وهي مې د اجل په لوروړاندې

د رباب اودشپېلۍ نغمې سرې شوې
اوس په هره خواکې چیغې دې یاساندې

مــــورې پـــټه خوله دې ونیسه خطردی
نورد «خیال» په قبرمه شکوه غړواندې٢

١: سپانده = سپېلنی
٢: غړواندی = غړوندی = غار

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفکرکجاوه

دیدن ته دې راغلی یم مانېۍ ته مې درپـــرېـــږده
په څنګ کې به دې کېنمه نالۍ ته مې درپـــربږده۱

پوهېږم چې په سترګوکې دې شرم ځای نیــــولی
مجبوریم درته ووایم خولګۍ ته مې درپرېـــږده

که داغوښتنه ګرانه وي نوخوادې بده مـــــه شه
ګرېوان ته دې لاس نه دروړم تنۍ ته مې درپربږده

که لږ پسې درتېرشمه دښکــــــلې مخ له پولې
دزنې ترمنځې لاندې غـــــــړۍ تـــه مې درپربږده

دزلفـــوله هـــــرتـــال سره دې فـــکر زنګومه
چـــې زړه درسره وتړم کمڅۍ ته مې درپـــربږده

داتـــولـــې مې که نه منې نو وه بدرۍ جـــمالې
د اوښکوله باران سره سولګۍ ته مې درپرېـــږده

دفکـــــرکجـــاوه مې د واده په اوښ سپـــره ده
د «خـــیال» سپېره نصیبه ناوکۍ ته مې درپرېـــږده

۱: نالۍ = توشکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرغلرې

که لرې رانه پاته دي که برې رانه پاته
دزړه دوا ړه ټوټې مې برابرې رانه پاته
په ځالو دګوربتوکې چرګوړې مېشته شوې
دچتکو په منګولوکې کوترې رانه پاته
پردیو یرغلونوکړم له ساندوسره روږدی
له ډول اوله اتڼ سره سندرې رانه پاته
نسیم یې له پلوسره خوځښت کولای نشو
دږیرو په تاړاک کې خیالیګرې رانه پاته
نږدې ورته ورتلای نشم له زهرو یې وېرېږم
په ستونې دښامارکې مرغلرې رانه پاته
واتڼ دپردېسیو مې دهیلوزمری وژنې
وطن مې ترغدیولاندې لرې رانه پاته
له تېکې څخه توره مودبل په امر وزي
بدله زمانه شوله ډغرې رانه پاته
د «خیال» دزړه شاهین دی دهوا په لټه پایي
دښکارپه تورولوموکې وزرې رانه پاته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتله

خال دې پاچا تندی وزیر زلفې لښکرې
په هیوادونو دې ولکه ده زورورې
خوله دې دربار غاړه دې ارګ سینه دې تخت ده
دواړه لېمې دې پیره دارې بختورې
مخ دې سپوږمۍ ځوانې دې لمرخالونه ستورې
ستا دښکلا ډېوې بلېږې خیالیګرې
وربل دې دام څنې دې لومې د وربښمو
زما دزړه بوراخومه نیسه دلبرې

۱۳

رنګ دې ګلاب ونه چنار بوی دې دمشکو
نوم دې په درسته نړۍ تللی مرغلرې
څنې دې ړنګې کړه زما دمتې له پاسه
«په خوند دې نه یمه په خرپ دې یم ګاځرې»
زړه دې انګار ګوګل نغری مینه دې اورده
مایې لمبو ته کړوې د لرې لرې
زما دزړه ستنې به ړنګې کړې له بېخه
که دې راواړولې سترګې مرورې
خوله دې غوټۍ خندا دې ګل دیدن دې باغ دی
دعشق بلبل مې غږوي درته سندرې
د«خیال» له پام څخه به ولاړې نشې دواړه
دتا دسولې ښایسته سپینې کوترې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځونډی

اوردمينې راکړه چې لوګی دې شم
وچ به دې نظرکړم سپېلنی دې شم
خوله خودې پېزوان په اجاره يوړه
لاس دې رانږدې کړه چې بنګړی دې شم
څنې دې زماترملاوپېچه
ځان راسره وتړه مېږوی دې شم
ښه مې په کتوکتوکې وڅاره
ستازمريوسترګوته کبلی دې شم۱
تاخو په ګلونوزړه بايللی دی
راشه چې دهيلوپسرلی دې شم
پاس مې د وربل په څوکو وتومبه
ښکلې چې په څنيوکې ببری دې شم
اوسم به دمشکوله ورېموسره
ياره که په غاړه کې ځونډی دې شم
«خيال»په ګودرونوباندې ګرزوه
پرېږده چې په سرباندې منګی دې شم

۱: کبلی = دهوسۍ زوی = آهوبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کوږ کټې

که د زړه د مینې راز غواړې د چټې ۱
کیسې ټولې دې له او ښکو سره پټې

«نڅاګره چې نڅا کولی نشې ۲
وایې مځکه لاکږه وینم له ستې»

چې له شوقه به په لاره سمې نه تلې
په دې ښارکې پاک لمنې اناوټې ۳

خپلو ښکېل کړو د پردیو په دامونو
کنه موږ خو درلو دلې پخې متې

«که یې لاستی له خپل ځانه څخه نه وای ۴
تبرڅنګه ما تولې ونې غوټې»

هم یې لاس زما په وینو باندې سره دي
هم به ورمه د قاتل د وبال څټې ۶

« اوس دیوې سپږې لپاره چې لري یې ۵
ټول پوستین په اورکې غورزوي دالټې»

نه یې ګورمه ښارونه بې خطره
نه زما جونګړه پاته شوه د ختې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپردوترمنت لاندې مه شې «خیاله»
«دلاهورترګټو ښې دې دکورګټې» ۷

۱۷

۱:چټه:په وزن د «لټه» = مسته =ښایسته =خیالیګره.
دپښتوپه لنډیو کې ډېر دود لري لکه:
چې کته ځې خال ته مې ګوره
دهندوستان دچټو نشته شنه خالونه
۲:نڅاګره چې نڅا نشي کولای وایي مځکه کږه ده
۳: اناوټ =د بل د اوږوبار= اړ =محتاج =بېوزله
۴: ونه وایې که مې لاستی له خپله ځان څخه نه وای
نو چانه شوم ماتولی .
۵ : څټه =جوال=بوری= بوجۍ=وری= توبره
۶:دیوې سپږې له پاره ټول پوستین په اور اچوي
۷: دکورګټې دلاهورګټې دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیال غواړي

زړه مې پار بدلی دی وصال غواړي
ښه يې په ګانه باندې سمبال غواړي
ځان پرې کړوي دکباب خوی لري
داډبوه پرست پتنګ مشال غواړي
پر ېږده چې تو بې ورسره ماتې کړم
مستـه پـه سروشونډوکې وبال غواړي
بيا به مې دزړه خونه روښانه شي
يارمې دتندي دپاسه خال غواړي
اوس مې په کوګل کې غبارونه دي
زړه مې داشنا دمخ مشال غواړي
بيامې دابدرنګه صياد ځاري نن
سرمې غوڅوي راڅخه مال غواړي
«خوله يې دګيدړې شخوند داوښ وهي»
ځکه له افغان سره جنجال غواړي
بيالکه ژوره د ،رګ ويني څښي
توره خپکۍ ګوره موږوال غواړي
حق ته خو اورونه ګلزارونه شي
ژوندمې د انګار په لورې تال غواړي
رو ږدی شوپه وينه د انسان باندې
بيا خوني ښامار راغلی «خيال» غواړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا شعر مې لا پخوا لیکلی وو.

مجبوري

کله چې وتړی زامنو سباوون دی
اوس زموږ له خپل وطن څخه بېلتون دی
کلي کور او هدیره مو پاته کېږي
مجبوري ده په سفر باندې مویون دی
له آمونه شوروي یان را پورې وتې
نن په ټولو اولسونو کې پاڅون دی
خو د اپورې پاکستان ته پناه وړمه
غم ځپلی زړه مې څکه ځګرخون دی
د شمال او د سهیل په منځ کې ښکېل یو
د دوئ دواړو د افغان په ضد تړون دی
«سپي په خپلو کې که څو مره سره وران شي
خو فقیر ته بیا د ټولو پیوستون دی»
زو یه ګوته په ماشه نیسه په لارې
دهیواد دآزادۍ په نوم موتلون دی
د قصاب چاړه په لاس کې چلوي یې
«خیاله» څرنګه وندۍ وندۍ پښتون دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبخت هنداره

چې هر چېرې لټوم مه ښکلی یار
مخامخ راته راځېږمه شي اغیار
خپلې ډکې خزانې ته چې ورځمه
ترې چاپېره وي دبل کلي ښامار
که هرڅويې پر ېمینځم دبخت هنداره
سر په سر وربانديې ګرزي تورغبار
زه دکلي په ناورین باندې خپه وم
اوس به څه کړم ورانوي مې غلیم ښار
«نن خو تش دموږ له ځنګه سره تېرشو
زه وېرېږم چې دا لاره شوه دمار»۱
چې رقیب باید پرې خپله ځړېدلای
نصیب موږ ته درولی هغه دار
سپېره منی ورنه ښه ګڼمه «خیاله» ۲
که په وینو وي لړلی نوبهار

۱: وايي له دې ځخه نه ډارېږم چې مار مې له ځنګه تېرشو بلکې له دې وېرېږم چې دا به يې لاره شي .
۲: منی = خزان

(c) ketabton.com: The Digital Library

لونګ

که هرڅو مره يې سيلان ګنې بدرنګه
ماته ښکلې له هرچا ده شوخه شنګه
د سرسترګې مې کږې وړپسې اوړې
چې د پړک غوندې مې تېره شي له څنګه
«خوند يې ښه دی راتله يې» زما ونډه
چې لرې يې دا شنا د مينې بنګه
په تومت د عشق يې زه په اورکړېږم
خو په غاړه کې يې ته زانګې لونګه
لکه موج د اباسين چې په موړ وځي
مسته هسې وي روانه ړنګه بنګه
ماته بريد د سپينو تورو را په ياد شي
چې دې اورم د ليلا د بنګړو شرنګه
«خيال»د زړه په هغه رنځ باندې اخته شو
چې يې واخست د تېرو ښو له جنګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیل ناوې

مړاوی شانتته ګل یم له پرهاره سره اوسم
اوس چې دازغیو له بهاره سره اوسم
مینې زما برخه په اورونو کې لیکلې
غوښه دکباب یم له انګاره سره اوسم
نن یې ترملا پورې بمونه راتړلې
څه ساده پښتون یم له هوښیاره سره اوسم
خپله پیمانې وهي په ما باندې مرچلې
ځوان دلوړو غرونو یم له ښاره سره اوسم
ښه ګېډۍ دګلووم راولوېدم له څانګې
یو وړمه بارو تو له غباره سره اوسم
بیا لکه دمصر ناوکۍ دنیل څپو ته
ونډه دتوپان شوم له سینګاره سره اوسم
«برخې ازلي دي نه په زور نه په زاري دي»
زه ازل رټلی له ښاماره سره اوسم
پښ یم ټکولی دزرګر له بټۍ وزم
تش په تصورکې له رخساره سره اوسم
خپله دانګورپه شان له تاکه څخه شکېږم
نوروته په جام کې له خماره سره اوسم
ګرزي هرصیاد راپسې ولې مې په غشو
زه دتوتکۍ غوندې له ډاره سره ا وسم
اوس خو چې ګیدړه له زمري څخه باج اخلي
پېښې مې اړباسي چې له واره سره اوسم
ویاړم چې تر اوسه لادخپل طن په مینه
اوښ غوندې تړلی له مهار سره اوسم
«خیاله»ځان بدل کړه زمانې په اوښتو دي
څوبه لا په خوب کې له ټینګاره سره اوسم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فلک مېچنه

دلا مبو په نمت را غله هغه لوړه
ډنډ په خپله غېږ کې و نیوه لغړه
بخته ما سره دې څه تر بو رګېڼې ده
چې يې نه بولې زما د ياری ورړه
د آشنا د شونډو سرې سکروټې ګوره
زما زېړ زبېښلی رنګ ورسره تړه
لا تر څو به لاس ترزنې ورته ناست یم
چې مې ګرزي په هر بڼ د غبار لړه
«يو متل دی وايي ښه ده په عمل کې ۱
له پراته زمري نه ګرزنده ګیدړه»
ځوځ خونه یم چې ازغي په غېږ کې ساتم
د باغ ګل یم له وږمو سره مې اړه
زما ستر ګې لکه غلې ورپسې اوړي
چې تېرېږي مې له څنګه سره غوړه ۲
څو چې ګرزي د فلک مېچنه هسي
د پښتون د بخت اوګره به وي ناوړه
د رتبې د شوق په تمه دې زاهده
د مذهب ښکلې لمنه کړه ککړه
په خوځښت د زمانې کې معجزه وه
چې يې ماته کړه د خيال د نصيب دړه

۱: تر پراته زمري ګرزنده ګیدړه ښه ده
۲: غوړه = ښکلې = ښايسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

اورلوبه

هسې چارې دې راوکړې مينتوبه
چې اوس ګرزمه رسواله لېونتوبه
که هرڅوژوروېده يمه هيواده
ستاتوده مينه مې وباسي له خوبه
هسې رنګه دې غمونولوغړن کړم
چې مې اوښکې شولې وينې له زووبه۱
روغ زړګی مې ستادمينې له بابته
په ګوګل کې نه ځايږي له پړسوبه
ښه ځواني مې دپتنګ غوندې لوګی شوه
چې مې وکړه ستاله عشق سره اورلوبه
سر اومال به زما دواړه درنه جارکړم
که مې ستاپه مينه تنده شې خړوبه
خياله پاڅه دتکل نيلی په زين کړه
مېړني خونه ډاربږي له سرکوبه

۱: زووب (زهوب)=ګزک=التهاب =خوړين = انفيکشن . (هغه ګزک او التهاب چې له ټينګې وينې سره له ټپ څخه راوزي .)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پردېسي

چې دباد غوندې مې تېره شوې په ځنګ
زمازړه درپسې درومي په غورځنګ
هسې رنګه خوشبويي دې ځي له زلفو
نه يې مشک لري نه عطر نه لونګ
دا ځواني چې ته لرې دچنار ونې
مابه وباسې له کلې نه ملنګ
دکاروان بهيربه پټ په غرونو ولو
چې وانه وري کوم يوغل دجرس شرنګ
«غوښې ټولې دخانانو په خوراک ځي ۱
په هډوکو يې دسپيو سره جنګ»
هغې سپينې زما زېړه کړه راسپينه
چې وربل يې شو په مخ باندې راڼګ
دښرنې وچې دښتې مې ياد ېږي
پردېسي ده په يوروپ کې مې زړه تنګ
«اوس له پېښې ځخه تېښته وايي نشته»۲
«چې مې يو پلوته پړانګ دی بل ګړنګ»۳
خياله بېرته دخوشحال تورې ته لاس کړه
چې دې بيا په کهاله راغی اورنګ

۱:غوښې خانان خوري په هډوکو يې د سپيو جنګ وي
۲: له پېښې تېښته نه شته
۳ : يوې خوا ته پاڼ بله خوا پړانګ دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چاودنه

سپېدو وچاوده په پای کې رنګ دشپې
هره خوا يې رڼا ګانې کړې خورې
لاګلابو خپل تاجونه سمول
چې خاټولو په سر جګې کړې شملې
دګلپاڼو په لمنو اوربدلې
مرغلرې د شبنم رڼې رڼې
د وږمو ځپې نسيم په غېږ کې يوړې
وروبښلې يې بلبلو ته ولجې
چناړونوتر نظرلاندې ځارلې
چې ترې لاندې غوړېدلې وې غونچې
په شنبليو کې لګيا وو بوی د مشکو
له ګلاب سره سينځلې نڅېدې
پلوشود ونو څڼې ږمنځولې
په لښتيو کې اوبه رابهېدې
دګهيځ شمال يې ځانګې ښکلولې
له غوټيو سره پاڼې غوړېدې
په هرګوټ کې ګودرونه وو د پېغلو
پنډ ېدلې پېرې د کلې پښتنې
چې ناڅاپه تو غندی د غليم راغی
لور په لور باندې يې تيتې کړې چرې
دچڼچوڼو پرهارونه يې ځيرل
له توتيانو څخه وينې څڅېدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دچالاس او دچاسر ورپورې نـــــــه وو
ښکلې نجـــــــونې په ټپونو کې پرتې
پټول يې خپل زخمونــــــــه په منګولو
دګـــــــودرغاړې په وينو باندې سرې
توتکيو ورتــــــه ســـانـدې غږولې
له غوغـــــا ســـره په غم کې ګډېدې
خيال چې وليد دغه ويردباغ په منځ کې
دواړه ستـــــرګـــــې يې ترپايه ژړېدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمحبوب علي د ښکلې شعر په اقتفا

تصویر

بخته په دې مړاوې ګل کې بېرته ښکلا واچوه
بیا په دې ویده بدن کې مسته اروا واچوه
ناوې دوطن به بیا دحسن پسول واغوندي
ته یې په سپین مخ باندې رنګینه بریښنا واچوه
زه به دغزلو مرغلرې ورته وپېیم
ته ددې خېرې د پاسه سپینه رڼا واچوه
لمرد پیوستون به دخیبر دپاسه وخاندي
ته پکې زرینې پلوشې د وفا واچوه
زه به یې د درستو کړاوونو کیسې ولیکم
ته پرې دخټکو دشعرونو غوغا واچوه
ستانه یې ټپونو ته پټۍ غواړم طبیبه
لږ پکې افغان ته د یو والي دوا واچوه
راشه دژوند باده په دې ونو کې راوګرزه
بیا ددغه بڼ په وچو څانګو کې ساواچوه
بیا به رنګینې د پسرلیو ورته راشي
ته یې په ګلونو کې وږمې د سبا واچوه
خیال ته یې چې نوم افغانستان تر ښکلو ښکلی دی
ته په دې وجود کې بېرته ښه پښتونخوا واچوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتم ځي

«که په لاره باندې مار په هر رقم ځي۱
خپلې سوړې ته چې ورسېږي سم ځي»
که يې هرې خوا ته اړومه څوکه
برابرمې د وطن په لورقلم ځي
زه پوهېږم چې پخپله ورسره يې
تابه څه کوم زاهده چې پرتم ځي
« توره شپه به بې له چرګه هم سباشي»۲
نوريې خوښه ده په سمه که په چم ځي
نن خو پورته د مريخ په تندي پل ږدي
دلته ولې بې ګودره لا ادم ځي
زه به چاته فريادونه رسومه
چې مې بياله خپلې غېږې نه صنم ځي
نوريې نشم په سينه کې تم کولی
چې د زړه له زولنو څخه مې زغم ځي
د پردو په اوږو ته راغلې سايبه
اوس به خيال له خپله کلي څخه ګرم ځي

۱: مار که هر څومره کوږ روان وي ،خپلې سوړې(غار، سوري)ته ځان سيخ کړي .
۲: بې له چرګه هم شپه سباکېږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسکتویه

دلته به څوک نه وې چې یې بـــوږې نـــه وې غاړې
ټول پــــه دغـــه کلي کـــــې له غمه څخه ژاړې

وایي«تـــــر وژلې ورور پرې ابښې ګومل بنه ده»۱
کـــــور او کلی پـــاتـــه زموږ کډې ورنه ولاړې

دغه یـــــې انصاف وو دجهـــــاد دمخـــکښانو
وګــــوره دښارکوڅې یې څرنګ کړې ویـــجاړې

څه مشکل صیاد ته چې یـــــې ولې په لیـــــندیو
ویرخو په کوترودی چې ځالې یې شـــوې شاړې

بل ته خویې لاس په سلامي نـــیـــولـــی پورته
دلته یـــــې له موږ ســــره دخـولې خبرې لواړې

څو به لاسکتویـــه ځـــو دبـــل تـــرحکم لاندې
ځوانه که ښـــادي غواړې لستـــوڼې به درنغاړې

«فیل که چیرې مـــړ شي بیا یې هم په زنګانه کې۲
یو متر او بـــه خـــولا پـــــه کچه وې ولاړې»

دی خودې پښتـــونه پـــه اتوم باندې سمبال کړ ۳
خپله دې له سرخـــــه تـــړلې دي ریــــتاړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وینې به دې زبېښي دژورې غـــــونـــــدې ګله
ځوېې چـــې ونه بــــاسې لـه خپلو غوښو دا ړې

هسې به له شګو ځـــخه پـــــړې ځـــانته اوبې
سرپـــــه زنـــګون ناست یې دبابا په توره ویاړې

ستاپه اراده پـــــورې هـــــم اړه لـــري خپله
خـــیاله «په هغه باندې به واوړې چې یې غواړې»۴

۱:تر وژلې ورور پرې ایښې ګومل ښه ده.
«ګومله دپکتېکا د ولایت یوه تاریخي ولسوالۍ ده.»
۲: فیل که مړشي بیا یې هم په زنګانه کې یو متر اوبه ولاړې وي .
۳ : دپاکستان داتوم پلار قادرخان نومېږي چې په خټه پښتون
اوله ایران سره یې هم په دې برخه کې زیاتې مرستې کړې وې
خواوس دیومجریم په شان ترڅارنې لاندې ژوند کوي .
۴ : چې غواړې په هغه به واوړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوکارې

چې په ماېې لګوې د ناز نوکارې
له تندي څخه مې وينې وهي دارې
دا بهير به د جنون په لورې درومې
د عشق اوښې په تدبير نشې مهارې
چې له زړه مې د غمونو کډې بارکړي
شوخې سترګې دې راواړوه خمارې
«په ګيدړې پورې خپله لکۍ اورده»۱
په ماوکړې خپلې مينې هسې چارې
که دې بوې يې په هرڅلې بلې نه شي
د عشق لارې ترمنزله دې غبارې
چې مې ولې دښو په توغند يو
لکه دروی د شپنو وهم کوکارې
که له «خيال» سره د مينې ګانه نه وي
د غزلو ناوې څنګه شي سينګارې

____

۱: ګيدړې ته خپله لکۍ بلا ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

يرغمل

زه ورته ګورم چې دوئ مې کور وړي
دژوند هستي مې دبل په زوروړي
«اورلره راغله دکورمېرمن شوه»۱
رپاند بيرغ مې رانه نسکوروړي
پخپل پټي کې کرونده وکړو
پروړه زموږ شی غنم مو نوروړي۲
بې له څښتنه دګلو بڼ دی
پانې يې باد وړي غوټۍ يې لوروړي
دلوړوغرونوخزانې کاڼي
لاجورد يې غله وړي ونې يې اور وړي
دشيخ پلټنې په کوڅوګرزي ۳
له زړه نه مينه له سرنه شوروړي
موږيرغمل يودبل په لاس کې
يامومسکووړي يا مولاهوروړي
په هرګلشن کې سپلۍ چلېږي
توتيان مووژنې باغ مو سمسور وړي
زما په برخه دمينې اوردی
سينه مې سوځي زړه مې ټکور وړي
ګناه يې خپله لاس په بل پاک کړي
مريې خودی دی «خيال»يې پېغوروړي

۱: اورلره راغله دکور مېرمن شوه .« پخوا داورلګيت استعمال دومره ډېر نه وونوسکروټې به د چلم يا چای له پاره يوله بل کورڅخه راوړل کېدې کومه نجلۍ د چاکورته داور لپاره ورغلې وه اوهمالته يې دکورله څښتن سره اړيکې پيدا شوې وې چې خبره تر واده پورې ورسېدله اوپه دې توګه نجلۍ دکور مېرمن شوه اودامتل ترې پاته شو .»

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲: پروړه = بوس
۳:پلتن= اولسي او ملکي لښکر=غیرنظامي لښکر

دزړښت خپسکه

یاره نن خو په کتلوکې ثواب را
ستا په سترګو غرځنیو کې شراب را

چې ورېمې یې بویومه پرې مستېږم
ګرانه ماته دهغوشونډوګلاب را

اوس دمینې په غمونوکې ډوبېږم
ستادڅنیوله وربښمونه تناب را

زمولوي مې دزړښت خپسکې ورو ورو۱
لږ دمینې ماتولوته شباب را

چې کیسې دعاشقۍ دې پکې لولم
ستادمینې دمذهب هغه کتاب را

عشقه ښه مې کړوه د اورلمبوته
زه ترټلوته پیدا یمه عذاب را

چې هرتاریې د درخو له زلفوجوړ وي
خیال ته هسې د آدم دلاس رباب را

۱: زمول « په وزن د شپول » کمزوری او بې سبکه .
دا لغت زموږ په سیمه کې اوس هم دود لري خو دشیخ
اسعد سوري علیه الرحمه دبوللې لمړی بیت چې دغور
دزړور پښتون پاچا امیرمحمد سوري پرمړینه یې
دیوې ساندې په ترځ کې وېلی وو په هماغه وخت کې
هم معمول وو البته د« ز »توری ساکن دی لکه :
دفلک له چاروڅه وکړم کوکار
زمولوي هرګل چې خاندي په بهار
« پټه خزانه »

(c) ketabton.com: The Digital Library

درځم

دیدن ته دي هيوا ده له جرګو سره درځم
ستا غېږې ته د عشق له ولولو سره درځم
پو هېږمه چې لارې پا ټکو نو دي نيولې
زما جنت نښا نه له خطرو سره درځم
دا غرونه او ډاګونه دي باغونه د ،ارم شه
بلبل دي يم وطنه له نغمو سره درځم
د زړه په سرمې برېښې لکه ستوری د پېرو ونو١
په تا باندې مين يم له پښتو سره درځم
بېلتون د پرد ېسي دي يم له غېږې نه ايستلی
په دې باندې که پړيم له توبو سره درځم
د «خيال» د زړه د هيلو د ساحل د غاړې ګله
د مينې په درياب کې له لامبو سره درځم

---

١ : پېرووني = دا په اسمان کې د ستورويوه ښکلې
ډله ده چې يوله بل سره خوا په خواکې پراته دي .
کوچيان او کليوال خلک د پېرو ونو له خوځېدلو او
راګرزېدلو څخه د شپې مهالونه او د کال موسمونه
پېژني ،له کهکشان او لمريځ نظام سره تو پيرلري .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکانړې کرښه

راوړه جام دبنګوچې نشې درسره ماتې کړم
اور د مينې راکړه چې لمبې درسره ماتې کړم
څوبه لاپلمې دپرهېزونو يادوي راته
پرېږده دزړه سره چې توبې درسره ماتې کړم
زه خوداجمل غوندې زمری دنظم نه يمه
ښکلې چې په شعرکې ولولې درسره ماتې کړم
ږمنځ به دې دتوروتوروزلفودولول شم چې
څنې دې په لېڅوکې خورې درسره ماتې کړم
لوزمې له تاسره دکانړې په سرکرښه ده
څه پردی خونه يم چې وعدې درسره ماتې کړم
مخ دې لکه لمردسباوون دی پلوشې وېښې
راشه چې د وړانګورنګينې درسره ماتې کړم
دلته بدرګې دبېلتانه راپسې ګرزي لا
مينې دکلونو به دلې درسره ماتې کړم
وايه غماز ته که زموږله غرونو نه وزې
سم به په دې پرښوکې پنجې درسره ماتې کړم
«خيال» خوکه دکلي په دودونو ډاروې ليلا
بيابه دې ملنګ شم چې پلمې درسره ماتې کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټال

نه دې ساری چېرته وينم نه دې سيال شته
نه دې ګورمه څوک ورته دې مثال شته
دڅ بوي احسان به ولې تروږمۍ وړي
چې د زنې په شيشه باندې دې خال شته
هره شپه يې زنګوه تربرېځره ١
زمافکر ته دې تل دزلفو ټال شته
راشه اوښکې مې راوچې کړه دسترګو
چې له تاسره زمادلاس دسمال شته
نور به نه درته راوړم دباغ ګلونه
چې وربل دې په ګاڼه باندې سمبال شته
زمامينه برملاده چې څه کېږي
په دې ښارکې خوګردونه دشمال شته
لاترڅوبه مې ترټې په تورد مينې
ماچې څومره ځوروې هومره وبال شته
که هرڅو په اشارورا سره ګرزې
«غل په غره کې نه ځايېږې» دامثال شته
دغه لړې د تورتم به هم رڼا شي
دبېلتون په تروږمۍ پسې وصال شته
که يې غواړې له کلاڅخه را ووزه
ستالپاره دګودرپه غاړه «خيال» شته

١: بربځر = څانښت = دغرمې اوګهيځ ترمنځ مهال .
دمهال لپاره په پښتو ژبه کې ډېرخواږه نومونه موجود
وولکه: سپېده چاودياسپېده داغ، ګهيځ ،لمرڅرک،
بربځر ،غرمه،برمل ،لرمل ،لمرلوېده، ترمل او شپه د
اسلام له راتګ څخه وروسته هم موجودووخوبيالکه
زموږ نوره ژبه دناوړوپېښوله کبله وسولېدل اوله منځه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړل یوائې غرمه په ټولو پښتنو کې لا پاته ده دګهیځ
استعمال هم کمېدونکی دی او برېځرزموږ په خواکې
لادودلري ښکارندوئ علیه رحمه چې د سلطان شهاب
الدین غوري په واکمنۍ کې مخورا و ښه شاعروود
یوې بوللې څخه یې د پښتو مهالونه داسې ښکاري .
هرګهیځ چې لمرځرک کېږي له خاتیځه
ځوچې یون کادلوېدیځه په ځنډونه
که برېځر وي که غرمه وي که برمل وي
که لرمل ،که لمرلوېده، که ترملونه
« پټه خزانه »

ټاپې

هغه کوزکلی زموږ وونوم یې ویرشو
چې دا پورې شوروی پکې آمیرشو
دلرغونو خزانو په نمت راغی
خود غرونو په پېچوموکې راګیرشو
له کابل څخه یې پورته کړې لوخړې
چې د کلې ږیرورد بهیر میرشو
د مذهب سپینه لمن به کاندې خړه
چې په سیمه کې ناولی زموږ پیرشو
یو په بل باندې ټاپې دې لګوي یې
لا پرون یې مجاهد وونن کاپیرشو
اوس به چاته د زړه چیغه رسومه
زماخوب د مینې بل رنګه تعبیرشو
لویه خدایه د رحمت ډ بوې رڼاکړې
که تورتم زموږ د فکر پې تنویر شو
چې د باز پېښې کوې د ونو چتکې
«خیال» خوځکه په سیالانو کې زهیرشو

(c) ketabton.com: The Digital Library

قلم ولاړ

یوه ګیله وه چې دلاسه مې صنم ولاړ
اوس به څه کړم چې مې زړه ورسره سم ولاړ
زه به هم دفکر تال ورپسې ولم
چې مې یار لکه شاهین په نوې چم ولاړ
«سرې غرونه دې مېرمنې اړمونه» ۱
له جنته څخه څرنګه ادم ولاړ
رڼا ورځه مې شوه هغه مهال توره
چې زما له خوارې برخې نه قلم ولاړ
که ګیلې لرو له روبل اوډالرو
دافغان په ټکولوکې درهم ولاړ
خپلې ژبې ته خپه وم چې غوښېږي
اوس وبرېږم چې له منځه مې توکم ولاړ
نن د «خیال» دزړه ټپونو ګزک وکړ
چې دعشق له درملنې یې ملهم ولاړ

۱: سرې غرونه دې ښځې یې اړمونه .
ښځه اونارینه دانسان دیوه سر،دوه سترګې دي ،په دې متل کې چې کوم مفهوم ځای نیولی هغه یوائې په متل پورې اړه لري اود قافیې تابع ګرزېدلی دی اوبس .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هینداري وهي

آشنا مې کډه وکړه لاړې وهي
له خواشینۍ مې زړه کوکارې وهي
بېلتون پرې زړې دغمونو کړي
دژوند په دښته مې شیدیارې وهي
خپله څېره ورته ښکارېږي پکې
وزه له ښکر سره هنداري وهي
غریب یې تل دزړه په وینوګټي
شیخ یې په کلي کې تیارې وهي
اوس چې په لاس کې ماشینګنې لري
دوی له کېبلو سره خوارې وهي
د زاهدانو عدالت ته ګوره
له ځانه سل ځله هوشیارې وهي
«لکه کاغی دزرکې غاړه کوي ۱
خپله یې هېره شوه بغارې وهي»
نجلۍ دعشق په نېزه وویشتمه
خیاله له زړه مې وینې دارې وهي

۱: کاغي دزرکي غاړه کوله خپله یې هېره شوه .
کاغی = کارګه=کاغ =کوراغ =زاغ =کارغه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاړوګر راغلی یم

وعدې ته دې جانانه په ګودر راغلی یم
دا څه زېړی مهال دی مازدیګر راغلی یم

انځورد سپینې خولې دې دغزل په بیه کاږم
دیدن ته دې مهینې په هنرراغلی یم

دعشق په پلوشو کې به دې وپېژمه ګله
ستا حسن ته څرګنده لکه لمر راغلی یم

نغمې دبلبلانو که دمینې سرول وي
نوزه هم درته ګرانه په غومبر راغلی یم

ګرېوان مې که شکېدلای دی دزړه ښیښه مې پاکه
خپه نشې له مانه چې ببر راغلی یم

کمڅی دې که هرڅومره بې اودې غوندې ماران دي
په دم یې اېلومه پاړوګر راغلی یم

ترڅو به د دسمال په اشارو سره غږېږو
د «خیال»مینه رسوا شوه په ډګر راغلی یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

منه

زه له پېریانو تښتم ته راته دېب یادوې
خپله کوکارې وهې ماته مې غرېب یادوې
لاس دې په وینو سره دې، په بل تورونه وهې
لوړې مانې دې ګوره چې ماته جبب یادوې
ناصحه ځان بدلوه دوخت له منډو سره
زه دې ملا ته حیران ته دې تالېب یادوې
مرید دې وچې شونډې، تڼاک لاسونه ګرزې
اوس دې رښتیا نه مني ته ورته فرېب یادوې
مطربه مه غړوه ،زړې سندرې راته
زه یې نڅا نه غواړم ته یې پایزېب یادوې
ولې نصیبه زما ،دژوند رقیبه زما
دمادعشق نیلي ته دبېلتون کرېب یادوې ۱
د «خیال» دزړه بلبلې، ترمخ دې زنې ښکلې
زه یې منه بولمه چې ته یې سبب یادوې

۱: کرېب په وزن د «جبب» =رقاب (په آس
باندې دسپرېدلو لپاره دزین پایډل)
په کرېب کې د «ک»توری ساکن دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ازمویلې

څو به زموږ برخه وي د ښتو په کېږدیو کې
ښارته خوو رتلای نشو ،لویان دي په ماڼیو کې
بیابه دې د سر د پاسه ټک وهي مېخونه
پام کوه چې ولاړنشې کابل ته په څپلیو کې
دغه ازمویلې دي لا نه دې پېژندلې
ساه له سرې باسي حرموني په سلګیو کې
هلته کانټینرې ګرموي د مرګ لپاره
خښتې افغانان دي پخوي یې په بټیو کې
دلته هم په کلیو کې ژوندي سرونه رېبي
ستړه د پښتون وهي اختیار یې په پردیو کې
وایي چې« هم بوره هم بدنامه شولې خوارې »۱
هرڅه درنه ولاړل د ناولیو په نانډریو کې
ګوره چې« ډبرې هم کډې ته رغړې »خیاله ۲
موږ لکه ګلونه مړاوي کېږو په سپلیو کې

----

۱ : هم بوره هم بدنامه شوه
۲ : ډبرې هم کډې ځای ته رغړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مارچیچلی

ستا دمخ په شیشه سره او سپین ځلیږي
که رنګونه په هنداره کې ماتیږي
ګرانه بیا درته راستون شوم مجبوري ده
«مات لاسونه خپلې غاړې ته ورلویږي»۱
پټې خولې مې د سولګیو پټ خوندي کړ
«مارچیچلی خو ، له پرې نه وبریږي»۲
«که ښتیا دې یاره زړه راباندې سوځي ۳
له ړندو سترګو نه ، هم اوښکې بهیږي»
درنګ په درنګ دوخت شیبې راڅخه تښتي
لنډژوندون دی د پناه په لوربښو یږي
یو وار راشه چې ګلونه درته ویړ کړم
د سر«سترګې په بڼو کله درنیږي»۴
دزړه مینه په ډګر راسره وکړه
وایي «شنې خوڅه په غلا نه خوړې کیږي»۵
خدای دې مه خوږوه هسې رنګه یاره
لکه «خیال » دې چې په مینه کې ځوریږي

۱: مات لاسونه غاړې ته لویږي .
۲ مارچیچلی له پرې څخه وبریږي
۳ : که زړه سوځي له ړندو سترګو نه هم اوښکې بهیږي.
۴ : سترګې په بڼو نه درنیږي .
۵ :شنې په غلا نه چیچل کیږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

آونګ

دا خوږ سیوری د چادی چې په څنګ راسره ځي
زما د وطن خیال دی په غور ځنګ راسره ځي
په سترګو یې که نشمه لیدلای له بهره
د فکر په هنداره کې یې رنګ راسره ځي
د نورو په ګېډیو به یې ورنکړمه پاڼه
دد ښتو هریو بوټی یې لوه نګ را سره ځي
افسوس دی چې یې وینمه بې شمېره پرهارونه
له ښاره ترمناره پورې ړنګ راسره ځي
دګردې دنیاګۍ په سر ارامه ارامي ده
یواځې د پښتون په کورکې جنګ راسره ځي
ببرۍ دژوندانه مې ډوبوي دغم په سیند کې
د هرې څپې غاړې ته نهنګ راسره ځي
که نوم مې د شېرینې تش په ژبه باندې راشي
له پاسه مې په سرباندې کلنګ راسره ځي
زما نصیب ته وګوره چې مارله مرګه بچ کړم
د ننې په لستوڼي کې اورنګ راسره ځي
هډوکې مې د مړیو نښتېځي غوړې ترې باسي
دا پورې ګاونډی لکه آونګ راسره ځي
متل دی «چې درانه بارونه وړي خوراک یې ځوځ وي»
د «خیال» کډه په شاباندې ملنګ راسره ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تپو نو غلبېل

تږی د وصال يم شرابونه ماته مه راوړه
زه لېوال د مينې يم جامونه ماته مه راوړه
راشه په سينه مې د تپونو غلبېل وګوره
سرترنوکه څړيکه يم دردونه ماته مه راوړه
موم غوندې بدلېږمه د ښکلو په منګولو کې
پام کوه چې وانه وړم لاسونه ماته مه راوړه
ګرانې ته زما د زړه ګاڼه يې پسول څه کوې
خپله ښايسته يې سينګارونه ماته مه راوړه
ژرنده د ناورين زما د سرد پاسه ګرزي
پرېږده د ويرباده نورغمونه ماته مه راوړه
زه دومره تنکی شوم چې د مچ پښې مې ژوبل کړي
بس دی د خيال عشقه پرهارونه ماته مه راوړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بربښناګانې

بیا به پسرلی شي میناګانې به راځي
تورې شپې به لېږدي رڼاګانې به راځي
واورې به خپل سپین کفن ورونغاړي له مځکې
خاندي به ګلونه ښکلاګانې به راځي
روغي به شي بیا دغه نوکاري د سپېلیو
څانګې به شي پېغلې نڅاګانې به راځي
پاس به د وریېځو درمندونه په ګډا شي
ګرزي به پړکونه ،بربښناګانې به راځي
شنه به چمنونه شي شنېلي به زرغونه شي
مستې توتکۍ اوبوراګانې به راځي
بیا به د پردیو تېپوسانو پوځ ووهي
باغ ته د توتیانو بلواګانې به راځي
بیا به ګودرونه په منګیو ښایسته شي
«خیال» به ورته ګوري خنداګانې به راځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شهسوار «سنګروال» د ښکلي شعر په اقتفا

چا په مخه کړې یو

مور خولا ترا و سه ولولو په مخه کړې یو
سپک د سیند ځګونه شو و ځپو په مخه کړې یو
توره مو له تېکې نه د بل په امر وزي
باتې د زمري وهو بیزو په مخه کړې یو
نن چې د پېرو ونو کچ کولو زمانه ده
خپل کورونه نلرو خېمو په مخه کړې یو
خېږو په مرچل باندې سرونه مو په لپو کې
پا یلې ته یې نه ګورو ،ولجو په مخه کړې یو
ځوبه زمور ستر ګې وې د نورو په جېبونو کې
هر څه رانه پاته دي پیسو په مخه کړې یو
مور خولا ترا وسه د خپل سر په بیه پوه نه یو
ځکه هديروته جنازو په مخه کړې یو
هسې خود خپلې ارادې خبرې کاندو
«خیاله» چې خپه نشې پردو په مخه کړې یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

برمته

چې موغوښته ستا په زړه کې سمندره
دنهنګ په خوله کې ولاړه مرغلره
غمه ستونی مې له غرېوه څخه ډک دی
نه مې چیغه له خولې وزي نه سندره
هرې خواته مې که بیایې درسره یم
زما زړه دې برمته ونیو دلبره
څو چې ته یې ګودرونه ښایسته وي
خوند خوتاواخست زېړیه مازدیګره
موړ دې هېرشوو په ماښیوکې راګرزې
«یودې بام دوه دې هواوې دې اختره»۱
«اوښ ته وایي چې اورمېږدې ولې کوږدی
وایي کوم ځای مې سم ګورې زوروره»۲
«چې یې لو ته خوښه نه وې دلوګرې ۳
لور په لوټه تېروي نه په ډبره»
ترړتلې «خیال» خو ته ښه یې پېژوانه
چې دیارپه مخ زنګېږې بختوره

----

۱ : یو بام دوه هواوې .
۲ :اوښ ته یې وېل چې غاړه دې ولې کږه ده،وېل یې کوم ځای مې سم دی.
۳:دلوګرې چې لو ته زړه نه وې لورپه لوټه تېروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوب

خوب وینم زنګېږمه له تا سره په تال کې
لاس مې دې په غاړه کې وي ستر ګې مې په خال کې
څنې دې زما له مړوندنو سره لوبې کړي
بوی دې دعطرونو وي چلېږي په شمال کې
دېب له پاسه راشي ماپه خوله کې درنه یوسي
ته راڅخه پاته شې ویده په زرغون شال کې
غرونوته مې یوسي په یوغار کې مې ایسار کړي
سراوپښې مې دواړه سره ونغاړي په جال کې
توره تره ږمۍ وي تش یادونه ستا رڼاوي
سم له دې بلاوو سره ښکېل یم په جنجال کې
خپله یې له داړو څخه وینې دانسان ځي
زه یې رانیولی یم دمینې په وبال کې
وایي چې نوته دښاپېریو مینه څه کړې
سر به پکې وبایلې دښکلو په وصال کې
ته دادم زوی یې ښاپېرۍ خوددېبانودي
تاسې شاته پاته یاست له موږ نه په کمال کې
کله چې راویښ شومه له خوبه څخه «خیاله»
فکرمې له دېب سره وو زړه مې په جمال کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چيغه

کله چې خاني لرم، په زړه کې کېميني لرم
اوس چې ملنګي لرم، غرور د پاچاهي لرم
زه که پرد بسي لرمه، دغه بد مرغي لرم
نن خوبې وسي لرم، په کلې کې پردي لرم
بيابه توره وباسمه، زړه مې لا ياغي لرم
متې افغاني لرم، منګولې دزمري لرم
فکر دزلمي لرمه، شوق د پسرلي لرم
عشق دموسيقي لرمه ويارېې تاريخي لرم
دود ، دخوا خوږي لرمه، مينه انساني لرم
شورلرم مستي لرمه، خوی دغرڅني لرم
«خياله» څه خواري لرمه مستته شاعری لرم
توره مېداني لرمه، چيغه توپاني لرم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېغور

پتنګ ومانه په ځان دمينې تور
اوس يې شمعه کړوي په سر د اور
دبوه ټوله د رڼا په بيه دروميې
خوپلتې خوارې ته پاته شې مخ تور
دا انګار به شي ترخپلو ايرولاندې
چې سپرغۍ له ځانه وبشي لورپه لور
په لمن يې دبارو تو غبار ګرزي
ددې بڼ ګلان به کله شی سمسور
دلوونګو فصل لمرپه زړښت سپاري
خو دغچ غبار يې پېټی شي د لور
که دا شته تو دوخي ځان ته خوندي نکړي
سره سکروټه شي پخپله سوی سکور
دماليار په مخ کې چوتکی غوټۍ بڼکل کړي
خو ياد بړې يې بلبلو ته پېغور
«وزه خلاصه شوه په تېښته له لېوه نه
دقصاب چړې ته ورغله په کور»١
چې په ببخ کې ورته کېږدي او مې خښتې
«خياله»تخت يې له بنسټه شې نسکور

١: وزه (بوزه) له لېوه څخه خلاصه شوه
دقصاب کره ورننو تله .

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنځور

په هره خوا چې ځمه دی ضرور را سره ځي
د يار د مينې غم دی لکه نور را سره ځي
هر څو يې که د زړه له منځه وباسمه بېرته
د فکر په پرده باندې انځور را سره ځي
د زلفو هره څوکه يې لښکه د غو مبسې
پخپله په نخرو لکه تربور را سره ځي
د حق لېونی چيغه مې په ژبه باندې ګرزي
له دار سره مې برخه ده منصور را سره ځي
د ابشکلي چې زه وينم د هالند په روتردام کې
ارمان دی چې په مينه کې غرور را سره ځي
قفس مې د پښتيو شو د فيل تر پښو لاندې
د «خيال» د زړه بلبل پکې رنځور را سره ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چېرې ولاړې

نه دې اورم له راډيو نه
نه دې غږ له تلوېزيو نه
نه دې لوست په ښوونځي کې
نه دې څرک له پوهنتونه
نه دې شتون په سېنما کې
رټل شوې له روغتونه
نه دې توری په دفتر کې
تری تم له کتابتونه
اې د «خيال» د ادې ژبې
چېرې ولاړې له پښتونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاڅون

زېړی ګل یم له ازغي سره زرغون شوم
د خاټول غونډۍ په زړه کې ځګر خون شوم
کړی شپه د غم ګلۍ را باندې اوري
پاڼې پاڼې په لمن د سباوون شوم
د تو کم توپیر مې نه وو خدای خوشته دی
د دښمن په ځنځیرونو کې پښتون شوم
د لیلا د کوڅې سپي را پسې غاپي
زه شکېدلای ګرېوان ګرزمه مجنون شوم
د ډېب سیوری مې د سر د پاسه ګرزي
له بابته یې په خوله باندې زبون شوم
او س مې چیغه بند ولای نشي «خیاله»
چې په پټه خوله کې زور و مه پاڅون شوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تندي کې مې چې ګورې هره ګونځه
دغه ټولې دي د تا دعشق له رنځه
ستا د سترګو د بڼو ويشتلې غشې
بېرته وباسه زما د زړه له منځه

، ،

که هرڅو مره نوم وتلی په جهاد يې
په وهلو ټکولو کې استاد يې
چې کورونه ورانوې په هوانو نو
قوماندانه مجاهد نه يې جلاد يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

، ،

ته خو ،ښه يې چې غندلای يې شې واړه
دغه سرې او شنې دښمنې غدۍ دواړه
دی به څه کړي چې پخپله يې ترلې
په دايوه خواکې لکۍ په بله غاړه

، ،

دغه لوړې څوپوړيزې ودانۍ
دکابل په هره برخه کې مانۍ
تاله کومه کړې ببره قوماندانه
نه دې مال وو نه دې پوهه نه ګډۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

نغارې

پیالې راډکوه چې نازنینې ته ورځم
دګلو دګېډۍ غوندې رنګینې ته ورځم
«زما نصیب ته ګوره چې غنم مې شي وربشې»
په لاره کې پیرې دي چې وربښمینې ته ورځم
متل دی چې «دګوډې لار په ژرنده ورغلې»
زما دغه مزل دی دیار مینې ته ورځم
«او به چې ترسرپورته شي څه یوه نېزه څه دوه یې»
ډوبېږم که رسېږمه سنګینې ته ورځم
دکلې په کوڅو کې نغارې دې غږوه یې
د لمردپلوشې په شانې سپینې ته ورځم
دلرې نه واټن دی په شپبویې لنډومه
دعشق برخه خوږه ده چه شیرینې ته ورځم
پیغام مې ورته یو سه ترکوڅې دوصال باده
په مینه ور روان یمه مهینې ته ورځم
هرڅویې که داسیمي دي وبښلې تنزیمونو
د«خیال» دغه تکل دی خپلې وینې ته ورځم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تربور

بلبل په چیغو چیغو ځي غونچې د ګلو چور
ګلاب په زړه ټپي ښکارې رېدی په وینو سور
د پرخورنې او ښکې له غوټیو را څڅېږي
ګل تاج له سرنه ورکړ بورا تېښتې ته مجبور
په ما پسې لا ګرزي ښار ګران د ګاونډیو
په لوټویې را ماته کړه هنداره د شعور
په سر به دې بلا شي څوېې زهر وي په خوله کې
زموږ خو تجربه ده «دلستونې د منګور»۱
نن تول د عدالت د مصلحت په تله کېږي
د حق نارې وهي په دار ختلی دی منصور
هر څوک په دې نړۍ کې اول خپله وینه پالي
یو ازې پښتانه دي چې د ښمن ګڼي تربور
یو توره په لاس ګرزوي بل ګوته په ماشه ږدي
نن جنګ زموږ په برخه ګرزېدلی دی دستور
خو بېرته که دا مات زړونه راټول شي سره «خیاله»
دا اور به د باروتو شي ګلونه د تنور

۱: منګور = مار (د خوست په ځنې ولسوالیو کې
منګیر ورته وایي موږ د دېوال کړندي ته هم
منګور وایو چې تر چرمشکۍ لږ کچنی دی په
خونو کې پیدا کېږي او هغه یې بې ضرره دی.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیبره !

که هرڅومره دې نوم لوړ شمله دې بره
تورکاغان دربان دې وختل خیبره
چې د استاد جګوڅوکو ولکه غواړي
دښمنان درته رادرومي له بهره
ستاعزت له هرڅه پورته وو افغانه
فلک څه چارې در وکولې ستره
ته یې تل په توره وګټې پښتونه
دملاغشی دې مات شي په خبره
د مرګي وبا دې روږدې شوه په وینه
نیم په لره باندې وژني نیم په بره
چې دخولې ګوله دې خوري ته ورته ګورې
ستاتر وچوشونډو جارشمه نهره
زه خوهسې رنګه هوډ لرم وطنه
چې دې پت درسره پالم تر ټکره
په جنت کې به مې هم دهیلوکور یې
د «خیال »ګل غوندي هیواده دزړه سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

منجله

په زړګي کې مې اورونه دي خراب یم
دوطن په مینه پوخ لکه کباب یم
د بېلتون غمونو هسې رنګ نرۍ کړم
چې له پوف سره ماتېږمه حباب یم
لاترڅو مې څوروې دمینې رنځه
تن مې وګوره له غمه وچ رباب یم
«ړومبنیه عقله کاشکې چې وروستی وای»
اوس خوښکېل په منجله کې دګرداب یم
په دې پټه خوله مې پروت برغولی ښه دی
کنه زه خو له اوله انقلاب یم
راشه وڅېړه د «خیال» دزړه دفترې
چې دغم دبدوپېښویوکتاب یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غمازرائي

دښکلو ميره څومره په نازرائي
لکه بلبله په مست آوازرائي
په سپينو لېڅو په سرو منګلو
دزړونو ښکارته دغرونو باز رائي
چتېه درخوده په شوق مينه
دعشق رباب ته لکه شاباز رائي
اتڼ يې زده دی ډول يې خوښيږي
سندرې بولې په وخت دساز رائي
زمادهيلو سپينه کوتره
دزړه شاهين ته په لوړپروازرائي
په مړوکتوکې اورونه وېښي
دميني جنګ ته نوی آغازرائي
لارې به څارو ، غمجنه «خياله»
مينه به پالو چې بيا غمازرائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خاټو لو جنډې

والوزئ وريېځواو راولونۍ زمزم
وشيندۍ په پاڼو مرغلرې د شبنم
ښکارې د خاټو لو د جنډو د رپېدو نه
رابه شي ګلشن ته نوی دورد پرتم
مستې به نغمې شي او رامستې به بلبلې
پورته به شي ببرته تورې لړې د تورتم
بيابه وي د ښکلو تو تکيو اتڼو نه
ببرته به د زاڼو کتارونه شي راتم
ناڅي به ګلونه او راپاڅي به عطرونه
ولاړې به شي ببرته د غه دوړې د ماتم
اورې به د پرخو مرجانونه په شنبليو
ګرزي به له «خيال» سره را ګرزي به صنم

(c) ketabton.com: The Digital Library

انصاف

په یوه پښنه ولاړیم دګل پښتې مې په سر
رېدی د پسرلي یمه نڅېږم لروبر
د دښتو په لمنو بې اوبو راززغونېږم
باران که په ما نه اوري ولاړیمه نهر
ګهیځ راباندې ولوروي پرخې مرغلرې
ډېر ژر یې پلوشې راڅخه تښتوي دلمر
نسیم یې د شمال څپوته وښي په هواکې
وږمې، مې په عطرونوکې دمشکو دعنبر
ترڅوچې زه غوټۍ اوسم له سترګوالونیایم
که وخاندمه وړانګو ته مانه پرېږدي خطر
له ښخه مې ور وشکوي ځواني مې نیمه خواکړي
په زلفوکې مې وتومبي پیمخې په هنر
سوکه سوکه مې پېغلې دتندي دښکلاسیال کړي
له ځان سره مې لېږدوي ویالې ته برابر
خوښې اوخنداګانې خوکوي دکلې مستې
رازونه وې له ماسره دنجونو دګودر
خواله مې له سپین مخ اوله سروشونډو سره کېږي
ترڅو چې زه تازه یمه پالي مې زورور
چې مړاوی شم، ماپانې پانې ورژوي ښکلي
په ګوتوکې مې مروړي بیامې واچوې بهر
انصاف دبندګانو خوهمد غسې وې «خیاله»
چې ګټه ورته نلرم وهي مې په ډګر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتله

ستا د زلفو د ولول د غه تعبیر دی
چې زما په برخه تل د عشق ځنځیر دی
که هر څو یې پرتله کړمه په شعر کې
ترسپوږمۍ دې ښایسته د مخ تصویر دی
چې په جېب کې یې ټاپې وې د تورونو
نن یې جام په لاس نیولی هغه پیر دی
مریدانو یې اسرې ورته راوړې
د دانې حریص پخپله په دام ګیر دی
چې زما د وطن واکې رانه غواړي
د دې سرو او شنو غدیو څه تو پیر دی
«هګۍ دلته اچوي کوټ کوټ یې هلته»
د بهیر په برخه د غه رنګه میر دی
چې منګولې یې د «خیال» په وینو سرې وې
هغه بیا زموږ په کلې کې آمیر دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوه نګ

بیامې دبرېښنا په شانې تېره شوې په څنګ
اوړې په سوکه سوکه را اوړې په غورزنګ
لاردې ترګودره ده زموږ دکورله مخې
درومې په وربوزباندې،رادرومې رنګ په رنګ
ونه دچنارلرې، ښایست دې دنرګسو
خوله دې سپینه پوڅه ده، په شونډوکې دې بنګ۱
ستاڅنې دمشکو اوګلونوخوشبويي لري
وشینده عطرونه اوراوپاشه لوه نګ
کوردې رانږدې شه لا ،غمونه دې شه لرې
مینه د زړګي راکړه، له سترګوسره جنګ
ستاځواني دې ښکلې وي دخيال ګربوان دې څيرې
ګرزم له درخوسره راګرزمه ملنګ

----

۱ : پوڅه = پنير

(c) ketabton.com: The Digital Library

شات

نه دې بولې شته نه لاړې نه دې پچه
خوهرشی مرداروې ناولیه مچه
دمچۍ غولوته وګوره چې شات دي
پاچهان یې تل څټي په زیاته کچه
دورېښمود چنجیوخولاویاړدي
چې یې اغوندي هرخان دبل له غچه
ناخبره یې ستاخوند په ژبه وکوت
دیارخوله دې و رترخه کړه دغم مرچه
ناپوهي هغه بلاده که پې واوړې
تل به لاس ترزنې ناست یې برخه وچه
نه دې شات وي نه ورېښم نه پلاوونه
آزاد ژونددې وي په پت کې بې له کوچه
ستادسترګود کجلوداروراکړه
زماتورې سترګې سرې د عشق له لچه۱
لابه څودرپسې ګرزمه ستومانه
خدای دې مه لره د «خیال» له غوتې بچه

۷۶

۱: لچ = دسترګوناروغي .
دایوه ساري ناروغي وه چې پخوا په کلیوکې ډېره
زیاته وه دپښتوژبې په لنډیواوکاکړي غاړوکې یې
ډېره یادونه شوې لکه :
شینخالۍ په کلې ولاړه
یابه لچ راوړي یا غاړه
غاړه = والګی=رېزش ،زکام، کله په سکاروې هم اوړي
غاړه =آواز=سندره لکه: «پلانی ښې غاړې لري»
غاړه = غړۍ
غاړه = څنډه ،لکه دګودرغاړه اونور .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناغه

بیرغ به دې په سترګو ښکلو مه چې درځم
ګلونه به له تانه جارو مه چې درځم
ناغه مې دزړه سردرته ساتلی دی هیواده
ګیلې دې په لېمو باندې منمه چې درځم
دمینې ولولې دې چې رسوا را څخه نشي
په خونه دسینه کې یې ساتمه چې درځم
تصویر دې لکه ګل دپسرلي افغانستانه
دفکر په زانګو کې زنګومه چې درځم
په فال باندې ایمان به په یرغوې کې خوندي کړم
تقدیر دی په تدبیرې اړومه چې درځم
چې ستا دزړه باورد «خیال» په مینه باندې وشي
له سترګو څخه اوښکې تویومه چې درځم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سکښې ما ښام

سترګې دې سرې، ښه دې ژېړه، زلفې دې سپورې
تر مخ دې جارشم ولې خپه يې د سپوږمۍ خورې
پلوشې تښتي لمرپناه کېږي رڼا ډوبېږي
سکښې ما ښام دی شنه يې لمنه رڼه يې ستورې
اوس لاخزان دی شنبلي دې مړاوې سبلۍ چلېږي
په باغ کې نشته زېړی ګلونه څانګې سمسورې
زړه مې خپه دی دژوند ولجه مې دغم توښه ده
په ښار کې غله دي تېرې را ولې زما په لورې
تل خوبه نه وي د ويرد پېښو هسې ناخوالې
پښتانه وايي«کاسې دکبرآخر نسکورې»۱
دغه نړۍ ده په لوړاوځوړ کې ترڅو چې پايو
«وايي چې نه مرې لابه يې واورې» تردې لانورې۲
شپه به رانغاړي دپلوپيڅې ترسباوونه
بيابه په بڼ کې غوټۍ غوړېږي پرخې به اورې
ته به دزلفوعطرونه وېښې وړانګې به لونې
پېکې به ږمنځ کړې سترګې به توري ګاڼه درپورې
وږمې به ګرزي ګېډۍ به خاندي څانګې به ناځي
زانې به راشي «خيال»به اتڼ کړي ته به يې ګورې

۱: دکبرکاسه نسکوره وي .
۲: چې نه مرې لا به واورې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

توبه

ماته وايي په خلوت شه دنيا پرېږده
ددوزخ د اورله وېرې څخه رېږده
وايي ژوند لکه د سيند څپه تېرېږي
د اسپېره نړۍ فاني ده ځنې لېږده
شيخ پخپله نعمتونه دلې غواړي
بل ته وايي ددې رنګې توبه ورې ږده
که يې ورسېږي وس ترکومې ښکلې
په مننه يې نيولې ور ته غېږده
زه چې پل د يار دکلې په لور ږدمه
ډاروي مې چې ګناه به لري مې ږده
اوس که غواړې چې ماو پېژنې ځوانه
نود «س» په ځای د سيال په سرکې «خ» ږده
«خياله» لار خود چړو په څوکو نه ده
دانصاف په سمه کرښه قدم کېږده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغم مېچنې

شېبې د رپسې شمېرمه دلبره راشه بیا
زما دسترګو توره دزړه سره راشه بیا
دمار اوده اسانه ده لتکې په موږ روږدې ۱
درمل ته یې حیران یم پا رو ګره راشه بیا
چې واردې خطانشې زه به لارې درته څارم
منګی په اوږو کېږده ترګو دره راشه بیا
«بنګړي په کې ماتېږي دیارۍ دغه دستوردی»۲
پخلا به دې کړم ببرته مروره راشه بیا
«سکروټې په ببوزې باندې نشي سړېدلای» ۳
خپل چم راته راوښیه هنره راشه بیا
لمن دتره ږمیو په ګلونه راخوره ده
ګلشن په تاړنګاده بریځره راشه بیا
لشکې د بنولکه مرمې راباندې اوري
ټپونه مې شړېږي درمانګره راشه بیا
ترڅو به لا مېچنې په موږ ګرزي دغمونو
د «خیال» سترګې په لاره دې اختره راشه بیا

۱: لتکه = دوه سري مار
۲: په یارۍ کې بنګړي ماتېږي .
۳: سکروټې په ببوزې نه سړېږي .
ببوزی = پکی = بادپکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپم

ماته راکړه لږ دمینې مست شراب
چې مې وباسي له زړه څخه خناب
هریو ول دې ځنځیري لیکلی خط دی
چې مې ولوست ستا دزلفو درست کتاب
دا چې شنه چپنه اغوندې چنګښې
ستا په لوبو باندې پوه یو په حساب
ستنې خپله سپم نیولی وو سپنسي ته
په ټپي زړګي یې ننوت تناب
«چې کرې هغه به وربېې کرګره»
دژوند فصل دی وبال وې که ثواب
په نیلي غوندې خولۍ یې خطا مشه
د اوبو په سرپوستوکی دی حباب
لادسرسلامتي دلیلا غواړم
که هرڅو یې کړم دعشق په اور کباب
دادې څه لېونۍ مینه وکړه «خیاله»
چې یې وتوړلې وچ لکه رباب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودره

د نور چینه دې و چه مه شه لمره درسره یم
دا وړانګې چې را لېږې خیالیګره درسره یم
چې پټ دې له بې پتونه خوندي اوسي وطنه
ستامینې ته راغلی یم ځګره درسره یم
یو غږ د جګو غرونو یم له ګران افغانستان نه
له کوټې ترکابله پښوره درسره یم
د شعر په ولولو کې به دې هم راسره پالم
له لاسه به دې ورنکړم ډګره درسره یم
چې بیا دې ځوک په وینو باندې ونه لړي غاړې
عزت ته دې ولاړیمه ګودره درسره یم
د خیال د سر شمله یې تل ترتله هسکه اوسې
زما دهیوادعشقه دزړه سره درسره یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کارمساله کوي

سرپه اوږوګرزوي پتنګ بلې ډېوې ته ځي
زړه يې په لمبه ايښی دمينې تماشې ته ځي
«څوک چې ورته وو وايي افغانه غوړدې سپي يووړ
خپل غوږونه، نه ګوري په منډه د سپي خولې ته ځي»
څه ګټه لنجرومې ته چې خپله خوله يې توره کړه
ښه خوسلايي ده له رنجوسره لېمې ته ځي
وار دی د شيخانو دبربنډوګناهونويې
پام يې له پيالې سره لاسونه يې تسپې ته ځي
«خواره دې شي مينځه چې دمينځې کالي وينځي»
ګوره پهلوان ته دلاسپوڅې ارادې ته ځي
«چارې مساله کوي اولاپې يې بې وهي»
تورې پښتانه وهي ويارونه يې شملې ته ځي
وايي«دمېږي لپاره پرخه هم توپان شي »
«خيال» غريب ته ګوره چې دهري بلاخولې ته ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زړه کې شور لرم بلوا غواړي
لېونۍ مینه برملا غواړي
د زمانې هسې دستور ته ګوره
«بېره زما واک یې ملا غواړي»

چې د حسن خان دې راغی زه یې ګرو کړم
د بڼو په بزګرانو دې هم لو کړم
اوس غوبل د بېلتانه را باندې ګرزي
د الف په شانې سیخ وم عشق دې «و» کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دېب سیوری

نوم دې لښته رنګ او بوی دې د ګلاب
جام د بنګویې مستي دې د شراب
زما زړه پرې غرړوي د عشق سندرې
توري زلفې دې تارونه د رباب
د منشور غوندې یې وېښې په هرلورې
پسرلی دی د رنګونو ښکلی باب
دا زموږ انار که څومره خوندوردي
خو د دوئ خورما به اخلو په ثواب
«که وروري سره کوو دغه متل دی ۱
« چې ترمنځه به تاکلی وي حساب
اوس ملا د خپل چړي په چیغه درومي
زړه مې ځکه شو د غم په اورکباب
دغه د روند سیوری خو بیا د هغه د ېب دی
چې ښایست د شاپېری یې کړ خراب
چې یې تېر کړ د زندان په پنجروکې
همدغومره وود «خیال» غریب شباب

۱: وروري به کوو حساب ترمنځه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

لټون

چټه مروره ده په غرو، ورپسې ګرزم
څه وکړم مين يم په پلمو ورپسې ګرزم
ګرزمه په دښتو او راګرزم په غونډيو
ستړی او ستومانه په غرمو ورپسې ګرزم
«وزمه له کلې خوله نرخه وتی نښم» ۱
دغه زموږ دود دی په کلو، ورپسې ګرزم
ښارم ګودرونه او راغوارمه باغونه
سپور ورپسې نه ځمه په پښو ورپسې ګرزم
وايي چې «مړه ګېډه فارسي وايي» کابله ۲
زه خو په هرځای کې په پښتو ورپسې ګرزم
شونډې يې موسکا لرې لېمې يې مرورې
«خياله» که خپه وه په توبو ورپسې ګرزم

۱: له کلې ووزه له نرخه مه وزه
۲ : مړه ګېډه فارسي وايي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیواد ته

که مې سر دی که مې مال دی که مې تن دی
له دې ټولو څخه خوږ را ته وطن دی
د جنت د نعمتونو نښانې دي
که يې دښته که يې غر دی که چمن دی
ویاړ او پت مې له هیواده سره تړلې
که دا نه وي نو منلی مې کفن دی
نور څه نشته چې يې جار کړمه له خاورې
اوس مې نذر ورته ایښی خپل بدن دی
که هر څو مره ګوزارونه يې خوړلې
لا تر اوسه له هر چا څخه پتمن دی
که يې لرې شم له غېږې هم د باندې
زما زړه يې په نامه باندې مین دی
زرد چوبې ته زبېږ لرګی مه وایه زیاره
په پښتو ژبه کې دغه کور کمن دی
د «خیال» زبېږ زبېښلی مخ سپېره يې بڼه
د وطن د عشق له غمه لوغړن دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسرلي ته

دبهارموسمه زېرى مې درباندې
نندارې ته دې رنګونه راروان دې
رنې پرخې امېلونه درته پېيې
په ګلابوکې عطرونه درته خاندې
پورته ګرزې درمندونه د وريږځو
لاندې ګڼې مرغلرې دباران دې
پلوشې دې ښکلوې د ونو څڼې
دغوټيو امېلونه دې غړواندې

۳۱

خوافسوس دى لاتراوسه پسرليه
له هوا څخه مرمې را ،اورې لاندې
لاټانکونه ورانوي دخلکو خونې
په هرلورې ژړاګانې دې ياساندې
لاسرونه پرېکوي دبل په امر
غليمان مولاد وينو په ارمان دې
«دانړۍ خو په امېدخوړله کېږي»
«غرکه لوړدى لارېې شته ده په سرباندې»
«وايي ژرنده که دپلارده هم په وارده»
داولاړبهيربه بېرته ځي په وړاندې
بيابه تالندې بربېښناوې سره ناځي
شين توتيان به اتڼونه درته کاندې
«خيال»به بياد سباوون ګلونه ستايي
د ګلشن وږمې به ګرزي لاندې باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يو روپ نجونې دې مستې او برېنډې
خپلې څنې پرې کوي لمنې لنډې
دلته مينه کول عيب نه ياد ېږي
خو زما په اوږو باردې د غم پنډې

«وايي چې اوبه که څو مره زور لري
ځمکه ورته خپله هو مره سور لري»
وينه يې که هر څو مره ارزانه ده
مرګ د پښتنو خوګوره پور لري

۸۸

ستا دا تورې تورې سترګې زما خوښې
زوړ دستور دې ګرزوي را څخه ګوښې
يو وار را شه له نژدې مې تپوس وکړه
«يار د يار د پاره خوري د غوايي غوښې»

ستا مينه مې په وينه کې روانه په سيالي ده
پالنه دې په ما افغانستانه په سيالي ده
حيران يمه دوران د زمانې ته چې را اوړي
«ميړانه په سيالي وه اوس سپېتانه په سيالي ده»

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرم نشته

په زړه باندې رنځوریمه صنم را سره نشته
درمل ته یې حیران یمه ملهم را سر نشته
په مړینې نڅاګانې دژوندیو په ماکاندې
تراو سه هم لافکر دتوکم را سره نشته !
چې برخې سره وېښي تل زما پله وې سپکه
خپل حق غوښتلی نشمه قلم را سره نشته
دبل په ژبه وېلای شم سندرې او شعرونه
پښتون یمه دخپلې ژبې غم را سره نشته !
دحسن رنګینې مې له باروتو سره ولاړې
بې رنګه پسرلی یمه موسم را سره نشته
هرچاته مې چې لاس دیارانې ورغزولی
په لاس کې یې خنجر نیولی سم را سره نشته
نورمه وژنه صیاده فریادونه دبلبلو
دصبرکاسه ډکه شوله زغم را سره نشته
«هم غل وایي چې غله دي هم کوربه وایي چې غله دي
جزاخوبه یې «خیال» ګالي چې ګرم را سره نشته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشهسوار «سنګروال» دښکلې شعر په اقتفا

برېښوکۍ

ښکلی سباوون وو ما زدیګر وخوړ
توري تروږمۍ را څخه لمر وخوړ
باغ مو دخزان سېلیو وځانډه
ږیرو له منګیو نه ګودر وخوړ
بیا مو په دې غرونو کې وباګرزي
ژوند د پښتنو یې لروبر وخوړ
روږدې شوه په کلیو او کوڅو کې
سم یې له وسلو سره لښکر وخوړ
وایي زمانه اخره شوې ده
ګوره چې ګیدړې هم زړور وخوړ
دیب دشورویانو خولا څه کوې
توغ دآزادۍ یې برابر وخوړ
جاردې شم هیواده «خیال» ته وخانده
ستا دعشق غمونو خومې سر وخوړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملایکې

چې هرې خواته خوځمه پیرې راسره ځي
ددوو اوږوله پاسه پرښتې راسره ځي
زما دعملونو حسابونه راته لیکي
د ورځې ترماښامه اودښپې راسره ځي
که زه پخپله سم یمه نوښه مې راته کاږي
خوپل چې بې ګودره ږدم کږې راسره ځي
چې کورته راروان شمه په سترګوکې مې څاري
له ست کولوپرته مېلمنې راسره ځي
که ښې چارې مې ولیکي دښېږاوږې ملکه
په ورځ داخرت کې به پیالې راسره ځي
غلمان به په ماڼیوکې نڅاوې سره کاندي
دحوروبه وربښمینې کجاوې راسره ځي
دباغ په رنګینوکې به سندرې سره بولو
پیالې به دشرابو پیمانې راسره ځي

۹۲

ډولونه ربابون به غږیږي هرې خواته
اتڼ خومې کلتوردزمانې رسره راسره ځي
له پاسه به دشاتو بارانونه په ما اورې
دلاندې په ویالوکې به شیدې راسره ځي
شیطان به ددوزخ له پنجروڅخه راګورې
دمشکواوعنبروبه وږمې راسره ځي
خوبرخه ددنیا مې له ازله خواره شوې
دژوند په هره پېښه کې خطرې راسره ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیوې بلا په خوله کې یم په بله باندې اوړم
چې کومې خواته ځمه زولنې راسره ځي
زما په ګرېوانه باندې د اوښکو مرغلرې
د سترګو له چینو څخه رڼې راسره ځي
دا اوس مې په ټټر باندې مېچنې ګرزي خیاله[1]
ډګرته چې راووزم زلزیلې راسره ځي

۱: مېچن = دلاس ژرنده =بې اوبو ژرنده .
مېچنه په لاس تاوېږي ، اوړه یې لوا ړ دي او
ارغستلې یا اوګره ترې جوړوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاشکې

زه به درشم چې ګلونه درنه جار کړم
د لوونګو خوشبويي به دې نثار کړم
لکه ته چې ځنګه ژوبل شوې هیواده
زه په څپله ستا غمونو هسې خوار کړم
چې دې یاد په هر محفل کې چېرې وشي
خدای خو شته دی په نامه دې افتخار کړم
د وجود وینه مې ستا د سر خیرات شه
که دا غرونه او رغونه دې ګلزار کړم
ستا له دغه لوربینې نه مننه
چې د مینې په بهیر کې دې مهار کړم
کاشکې زړه مې د نظمونو تومنه مومي
چې د شعر په مرغلرو دې سینګار کړم
چې دا هره یوه غدۍ درباندې راغله
ستا په مینه کې یې شومه د انګار کړم
تل د «خیال» په زړه کې دغه ارمان ګرزي
چې دې غاړې ته زېړي ګلونه هار کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پایله

د زاهد په خوله کې ګرزي سپينې حورې
د جنت په نعمتونو کې مشهورې
دی پخپله نذرانې ګڼي په ګوتو
مور ته وايي چې وهئ په جنګ کې تورې
اوس يې پای شو د هيواد لپاره دغه
چې له خپلو ځالو ووتې مستورې
نن چې ځنې د وطن ګلالۍ وينې
د ګاونډ د تورمخانو دي مزدورې
چې يې مچ په پلونه پربښو دله نازه
په عربو کې شيخانو ته مجبورې
څوک چې پاته شوې دلې روغې رمټې
لوغړنې خو ياکونډې دي يا بورې
نه يې مال شته نه خوا ړه نه درملنه
«خياله» ګرزي په غمونو کې رنځورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزړه غږ

څه راته خاندې ګودرخونه یم
ګوډی د ویر شوم اخترخونه یم
ولې مې ځارې پخپل وطن کې
سپېره کودی یم ګوهرخونه یم
کلی زما دی واک یې دتا سي
ترټې مې څته سوالګر خونه یم
جهاد چې فرض وو ټولوادا کړ
اوس چې غریب شوم رهبرخونه یم

۹۲

دشګوپانړ شوم د رود په غاړه
ورو وروندړېږم کمرخونه یم
زه یو افغان یم غلیمان ډېر دي
توره لرمه لشکرخونه یم
مه رانه تښته دهوسۍ خورې
مین به یمه خطرخونه یم
څپانده سیندوم په خوړ بدل شوم
غېږې ته راشه ژورخونه یم
«چې برخې وېښې مېړونه ګوره»
ښکلی زلمی یم ببرخونه یم
لږ مې درپت کړه ترپلولاندې
«خیال»درسره دی بهرخونه یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

جرس

که يې غشي دي که دام دی که قفس
که يې چوف دی که يې کوډې که محبس
څو چې موږ په بهيرونو کې روان يو
د کاروان سره به زوږ وي د جرس
د هيواد د غبږې مينه مې په زړه کې
لکه وينه داسې ګرزي هرنفس
که غليم درته هرڅو مره ګلالی شي
په منګولو کې يې مه ورکوه وس
«چې پيشو يې د پخوغوښو کښی کړه » ۱
زما صبرخودې خدای لره وي بس
«که د سرو زرو چاړه دې وې په لاس کې۲
دا متل دی څوک يې نه منډې په نس»
«خياله»زړه دې د لونګوخوشبويې شه
چې په خپلوغرو يې وېښې په هوس

۱:پيشو يې د غوښو کښی کړه .
: پيشو = پشي = پشه = پشک .
: کښی=ساتونکی=پيره دار=محافظ=څارګر
(په تېره بيا د کروندو ،باغونو او کښتونو لپاره .)
۲:چاړه که د سرو زرو هم وي سړی يې په خپل
نس نه منډي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلاب

په زلفو کې مې وتړو مبه ګلاب راغلی یم
وربل ته دې له یار څخه ځواب راغلی یم
له څانګې یې راپرې کړمه ډالۍ د تالپاره
مامه مروړه په ګوتو کې خراب راغلی یم
په رنګ کې ستا د مخ سره سیالي ته لویېدمه
ځواني مې درنه جار شوله خناب راغلی یم
ګلپاڼې مې لانه وې غوړېدلې سباوون ته
بې وخته نیمه خوا شوم په عذاب راغلی یم
دزنې په خولو مې اوبوه تازه به اوسم
چې مړاوی درنه نشمه کریاب راغلی یم
یوه زېرمه د عطرو نو یم یو راز خوږې مینې
د «خیال» کرلی ګل وم په شباب راغلی یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کجل یووړ

زړګی مې له کوګل څخه منګول یووړ
آرمان د خوږې مینې مې وربل یووړ
یو مرغه و وسلو لومې ورته ایښې
صیاد د زمانې رانه اول یووړ
بلبل د پښتو ژبې مې له بڼ څخه
د خاورولاندې قبرته کابل یووړ
تاریخ مو له لرغونو خزانو سره
د سیمې غلیمانو په یرغل یووړ
مشال دیار د مخ زماله لاسه
بېلتون له پلوشو سره په چل یو وړ
یو عشق د ولولومې د وطن په نوم
د شعر په مرغلروکې غزل یووړ
د «خیال» د زړه بورایې په لټون ووچې
وصال د توروسترګو کجل یووړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څوک ښه وايي که بد وايي که رد
له آمو تر اباسينه مې خپل حد
زه خوشحال د چا په ږيره دعوه نکړم
د اوطن مې هم د پلار وو هم د جد

له ولجو سره دې نه يم څلوربوله
ما د ښکلې خاورې مينې ته دربوله
که مې سر د خپل وطن په مينه ورکړ
د ژړا په ځای سندرې په ما بوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کوچیانو غږ

هر ګهیځ له ځګرخونه سره لېږدو
مو ږ کوچیان یو له بېلتونه سره لېږدو
خپلې کډې باروو د چرګ په چیغه
لوځ لغړله سباوونه سره لېږدو
ورشو ګانې مو دغلو په ولکه ولاړې
لکه زانې اوس له یونه سره لېږدو
د خېموزړې تړانګې موپه شادي
درپه درله شواخونه سره لېږدو
بې منزله پړاوونه دې وهو یې ۱
وږې تږې له ژوندونه سره لېږدو
د توپان په اوږو بارد مرګ په لورې
د غمونوله تړونه سره لېږدو
لاترڅو پورې به ګالود غه ستونزې
«خیاله» راشه له غبرګونه سره لېږدو

۱: پړاو = تم ځای = فرسخ
پړاو = مرحله =(د پړاو اصلي مانادکاروانونودتم کېدلو ځای ووخو د تلوراتلو اولېږد بېدنې د عصري وسایلو د رامنځ ته کېدلو سره سم پخوانیو کاروانونواو پړاونوهم نوې بڼه ونیوله اوپړاو دنویوا ړتیاوو له مخې خپل ځای مرحلې ته ورکړ ځکه چه پښتو ژبې مرحلې ته کوم نوم نه درلود نواوس پړاودمرحلې په ماناودپیدا کړاوکله چې پخواني شوروي اتحاد دجدې په شپږمه نېټه په اقغانستان یرغل وکړنو،نوې مرحله او یا نوې او متکامل پړاودومره ډېراستعمال شوچې دهغه اصلي مانابېخي هېره شوه .) له کابله ترغزني پورې دلارې واټن شپږ پړا وه وو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

چړایي

ته چې سترګې تورويې په سلايي
مابه وباسې له ښاره جزايي
چې د ځنیو توري لړې دې بادیوسي
لکه تورماران چې ګرزي هوايي
ماد زلفو په دورو وهې له پاسه
چې درخبړ مه دعشق په چړايي
اوس چې عمر تېروم په پردېسي کې
په دیدن پسې دې ګرزم سودايي
دوطن دمینې تاوته خولاګوره
کړوي مې لکه اور دکړايي
چې در وګرزمه ببړ ته له بهره
مستوه مې دخندا په دوايي
که دې پام راباندې نیسې دزړه سره
ستاله خنګه به دېره شم کرايي
وايي هله زلزله راشي په ځمکه
چې ستومانه شي ښکرونه دغوايي !
چې د «خیال» په وطن هره غدۍ راشي
غمازان یې بولې برخه طلايي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اسمان تېغنه

چې پرون يې په ماولګاووتور
اوس خودوئ لره پخپله شوپېغور
«که دبل لپاره څاکيني په پټه
دی به خپله په کوهي کې شي نسکور»۱
ټول وطن يې رانه وشپېلاوه لاړل
«مورږ خپل پور ورڅخه غواړودوئ لانور»۲
لا يې سر وربا ندې خلاص نه دی په کچه
چې«د سيال خواړه ياپوردې يا پېغور» ۳
که هرڅو د اسمان تېغنه ګرزي پورته
سرېې مځکې ته راکوز دی لکه ښکور
«لا په لپو وچوي د سيند موجونه » ۴
نه يې بر ورته مالوم دی نه يې سور
خوپتنګ که د ډېوې په سرکړېږي
د خپل سرسودا يې بيه ده د اور
چې د «خيال » دبخت توتي له ګورته ووت
نه يې پته په بهرشته نه په کور

۱: چې بل ته څاکيني پخپله پکې لوېږي .
۲: مورږ خپل پورغواړو دوئ لانور .
۳: د سيال خواړه يا پوردې يا پېغور .
۴:درياب په لپه نه وچېږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډوله وهم دې چېرې

عشقه جنون دې چېرې خيالي ليلا دې چېرې
ځيرې ګرېوان مې ګوره څمه صحرا دې چېرې
زما دزړه په پولو بېلتون خېمې وهلې
وايه غورزې دې چېرې بله بلوا دې چېرې
«ته چې له ستر ګو څخه ميده رانجه پټوې»
دبڼو غشې چېرې دمينې غلا دې چېرې
ځاى دې دمخ په غولې وړانګې دې شونډو ته ځې
پېزوانه زانګې چېرې زېړه رڼا دې چېرې
له پورې غرونو سره ستا ازانګې ګرزي
«ډوله وهم دې چېرې دغرډ نګا دې چېرې»۱
څرک له ختيځه وهې وړانګې لوېديځ ته لېږې
لمره راخېږې چېرې دنور رڼا دې چېرې
ستاد قلم په څوکو د ساندو څرېکي ګرزي
«خياله» وطن دې چېرې دغم ژړا دې چېرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چل او ول ....

ته چې سترګې توروې زه در پوهېږم
زړه مې بيا ټکوروې زه درپوهېږم
په دې چل کې خويو ول لرې چلبازې
غوړې څڼې سپوروې زه درپوهېږم
نن دې غشې د ښو په ماشه کړې
چې په چا يې اوروې زه درپوهېږم
که هرڅو مره په نخرو راسره ګرزې
زما مينه نوروې زه درپوهېږم
چې زما د زړه جنډې دې راکړې کړې
بخت مې بيا نسکوروې زه درپوهېږم
تورې زلفې دې دورې د محتسب دي
چې مې څومره پې وهې زه درپوهېږم
ته هغه نوی توپان د يوې غدۍ يې
د «خيال» کلی ورانوې زه درپوهېږم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوښتنه

ماوګوره ریباره ښکلی ځوان ی یم کنه یم
درخوته یم راغلی ادم خان یم کنه یم
دعمر په اوږدوکې زولنې دي شرنګوم یې
زندان زما په برخه دی افغان یم کنه یم
کاروان دسباوون مې دماښام په ګوتوکېوت
دژوند په تړږمیوکې روان یم کنه یم
بهار ومه رنګونه مې سپلیورانه یووړل
اوس زېړزبېښلی برېښمه خزان یم کنه یم
چه واک د آزادۍ مې دغلیم په ولکه درومې
په توره کې اتل دهر زمان یم کنه یم
په مځکه ننوزم کړولی مې څوک نشي
څټک دغلیمانوته سندان یم کنه یم
له غرونوګړنګونوڅخه سرباسمه «خیاله»
دژوند په بدوپېښوکې توپان یم کنه یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلبېل

زه شاهین د لوړو غرونو وم تا اېل کړم
یاره څنګه دې د څڼیو په دام ښکېل کړم
چې مې کورته یرغمل د رسره بیایې
زه خوشه لېونی نه یم چې به ځېل کړم
مین زړه دې برمته راڅخه وړی
لکه ستوری له مداره دې رابېل کړم
که د مینې ګړندی دې نه رالېږدي
راته وایه چې مې وینه درته تېل کړم
په وطن کې وچکالي ده لامبوزنې
رڼې پرخې به د اوښکو درته سېل کړم
خپل تټرمې لکه ډال درته نیولی
د ښو به ستنګرونو دې غلبېل کړم
ستاله هسې لوربینې نه مننه
د یار «خیاله» چې دې غاړې ته امېل کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غمی

غمی زما خور، وروروو البته زما د پنځو ورونو څخه چې څوک شهید او څوک پخپل مرګ له دې نړۍ څخه ولېږد بدل غمی مې وروستنی وروروو چې د همدې کال ۲۰۰۲ د ډیسمبر د میاشتې په ۱۲ نېټه یې له نړۍ څخه سترګې پټې کړې ،له همدې کبله مې له دې لاندې شعرسره د خپل مات زړه ځړیکې د شعرله ولولو سره ملې شوې، الله دې پرې ورحمېږي .

زړه مې شین دی له غمونو مې زړه شین دی
نن مې بیا د سر په خونه کې ناورین دی
د غمي د مرګي غږ را باندې وشو
چې له رنګې دنیاګۍ څخه یې تلین دی
ژوند مې هسې هم روان وو په سکروټو
دغه ویرپه ما له هرڅه نه سنګین دی
خپل ټټرمې هرې پېښې لره سپر وو
اوس مې ټول بدن چې وخوځوې خوږین دی
په هیوادکې لاد وینو باران اورې
زړه مې ځکه د غمونو اباسین دی
د ژوند وندہ مې د ځړیکو لویه پانګه
«خیال»چې سترګې غړولې دې غمګین دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرګي ښامار راغلی دی غمی وړي
زه يې وينم له ګوګله مې زړګی وړي
د لېمو څخه مې وينې راڅڅېږي
چې زما د بخت له څانګې نه ببری وړي

غمی تل را څخه ولاړ او زه په غم کې
له سوچونو سره پاته په تورتم کې
په هغه باندې د خاورو امبار پربوت
زه يې پرېښود م یوائې په ماتم کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نسکور

یو مې کلی رانه پاته یو مې کورشو
یو مې عشق د ګل وطن راباندې پورشو
تشه لاسه اوس به خپلې ګوتې مروړې
چې یرغل د بربکیو په دې لورشو
«پکه دغه دې لا بله لویه سپکه» ۱
د زاهد د ګناه تور، راته پېغور شو
د ازمالېونی زړه کله صبر بړي
د جنت په شان هیواد مې راته اورشو

«اوس واده د بسو ګۍ ورڅخه جوړ دی» ۲
چې د جنګ غبار مو کم نه شو لا نورشو
«یو مې تورې پیشو لاس په خوله څټلی» ۳
جام د بخت مې په یرغوې کې نسکورشو
یو ګزمې د بېلتانه را سره ګرزې
بل مې تن له ډېره غمه سوی سکورشو
د اشنا ګړګوتي څنې غوړې نشوې
نن مې ځکه د خپل مخ پستوکی سپورشو
د وطن د غرونو باده راچلېږه
که ګلشن د «خیال» د هیلو پې سمسورشو

۱: پکه دغه دې لا بله سپکه
۲:د بسوګۍ واده ورڅخه جوړشو ، (وځنډېده .)
۳: لاس یې تورې پیشو څټلی ، (بد مرغه دی .)

(c) ketabton.com: The Digital Library

زولنې

ماوېل زه به د رته دا م ږدم له دانې سره
اوس خو ته راغلې له مستې يارانې سره
زه په ګردو زيارتونو ګرزېدمه
ستا په مينه کې د سرله نذرانې سره
ګام په ګام د رسره ګرزم لاس تړلی
ستا د زلفو له وربښمينې زولانې سره
نور به و شکوم د صبر ځنځيرونه
څه به ځان سمبالوم له زمانې سره
لا تر څو به بد رګه د رسره ځمه
نور مې پرېږده د وصال له خزانې سره
په وربوز باندې به نه را سره ګرزې
«خيال» ته وګوره له مينې مستانې سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه پښتون نه هزاره یم نه تاجک
نه ترکمن یم نه بلوڅ یم نه ازبک
زه افغان یمه له ځانه راته ګران دی
د وطن د پاکې خاورې هر څپک

۱۱۴

د ښو نېزې دې ولې په هر لورې
خوزماله زړګي وزي پورې ورې
مورېې ځکه سپېلني ورته لوګی کړل
د یار سترګې بې کجلو تورې تورې

وانه

چې زما د مینې درمند دې چانه
راته وایه ګرانه څنګه دې ګانه
د زړګي ستنې مې مه وله، نړېږي
چې دې بیا په ماشه کړي دې بانه
داتور مخې يې دعوه لري په زغرده
ته به وایې چې خپل مال يې دی وانه
که مې بیا د زړه غورزی له واکه ووزي
روغ غورځونه به يې دواړه شي کانه
د یار څنګ ته به په سپینه رڼا ورشم
که د «خیال» د نصیب ستورې شې رانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ دي وشړو ،ته بيا راشې هجومه
نابللې مېلمنه راڅخه درومه
که موببرته پخواني سوتي ته لاس کړ
بيابه وزې له دې غروڅخه په کومه ؟

مستې مخ دې دشيدودسر پېروی
نن يې وينمه پلودې يويستوی
چې په سترګوکې ستونه راته کاندې
دغه ښکلی خوی دې بربښې راته نوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نذر

زه چې مینه د رکوم ته مې ترټې ۱
لا مې ولې له دیدن څخه رټې۲
زما پام دې دګرېوان په پولوګرزي
که یې غواړې د سرنذرمې ګټې
مین زړه مې د اوربدو غمونوجېب دی
چې هرڅوېې په منګولو پلټې
که پاچاشې دپره دو ترحکم لاندې
هرمهال به دغلیم کاسې څټې
توري سترګي دې بازان دلوړوغرونو
چه زمادزړه په سر وهي غوټې
اوس به لرې شې دخیال د سینې دوړې
زه چې اورم د پښتوخوربې ټپې

۱: تره ټل=تهدیدکول = غوربتاوکول ، چې
دتصادف له مخې دانګلیسي «له تریېټ»
Threat (ګوش مالي) سره برابر شوی

۲: رټل = محروم کول = شړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کاڼي زړه

لا د جنګ په نیلي سپوریې زغلوې یې
دلته وینې دې ارزانه تویوې یې
لا یې څو په تو کمونو سره وېښې
یو افغان دی د پېړیو ببلوې یې
یا په جنګ یا په ولجو یا په دمونو
ستا په فکر سادګان دې غولوې یې
په سینه کې دې د کاڼي زړه دربېږي
لا د غم د وبا اوردی بلوې یې
ګوره سر او مال به دواړه پکې بایلې
دا په غرونو کې بازان چې اېلوې یې
ستا د سرو سترګو ازغی لکه چې «خیال» وو
اوس دې کېږووت په منګولو ژوبلوې یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

داغ دې پټې دې دلمن په برخه مه شه
ترخې او ځوځان دې دچمن په برخه مه شه
خاوره دې که خپله وي ولکه يې دپرديو
هسې پاچاهي دې دوطن په برخه مه شه

،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،

دزړګي دمينې ګل مې، په هغې مهينې ګرودی
چې په«د»پسې يې«ر»توری په«خ»پسې يې «و»دی
دآشناله تورو زلفو دعطرونو وږمې پاڅي
چې کرلې يې ګلونه په لوونګو کې يې لودی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوم

خ=خيالي وربل دي په ما واچوه درپټ مې کړه
ما تر وزرولاندې وپېچه واسکټ مې کړه
ی=یو ائې ستا په تورو سترګو کې درمل لرم
په زړه رنځویمه جانانه روغ رمټ مې کړه
ا=اوس چې اجل دتا دمخ ډېوې ته راوستم
دمینې اوردې راته ولګوه سټ مې کړه
ل=لړمې په غېږه کې دزړه خواته درکېکاږه
تل به دې ژوند سمبالوم د اوږې مټ مې کړه
م=مستې زما نصیب په تا پورې تړلی دی
دوصال برخه راکوه دکلې چټ مې کړه
ح=حیرانه ولې راته ګورې سپېلنی دې شم
راشه زما په ټټر وغزېږه کټ مې کړه
م=ماته په کمه سترګه مه ګوره مین دې یم
له خپل ښایست سره مې سیال وګڼه غټ مې کړه
د=دغرونو خیال یم که مې اېل درسره ساتې نو
دخولې تریاک دې په ما ولوروه لټ مې کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورووړی

داویاند چې ګورې دهمدغه ښار وګړی دی
دادغلیمانو دغدیو دجال غړی دی
بیازموږ دلپولپواوښکو څخه باج غواړي
دبې دزمانې مو ،لادوینوپورووړی دی
کله یې داغرونه اوسیندونه لېږدولای شوای
جام یې دغلبېل په شانې ،پړی یې اومړی دی
بیایې دالېوه کومې رمې لره ساتلی دی
بیایې دتابوت په منځ کې ایښی لکه مړی دی
غبرګې پنجرې مې دسینې دقفس ماتې شوې
زړه یې په منګولوکې ژوندی راڅخه وړی دی
«خیاله»دغه نوربه ترمنزله پورې څنګه ځي
دابهیرد اوو اوښانولاپسې نیمګړی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

الماس

زړه مې کټ کټ لکه ماشوم درپسې ژاړې
ستا د مهينې ځوانۍ مينه رانه غواړې
د زلفو هر و ښته دې لښته د لوونګو
دلاس منګولې دې سکه د زمري داړې
لکه شاهين په چنارونو کې دې غواړم
د ځنګو غرو کوترې چېرې رانه ولاړې
د سپين تندي خال دې الماس د کوه نور دی
له ډېره خياله دې د خولې خبرې لواړې
د اروپا تر بهار اوړی ښايسته دی
نجونې نسونه لوڅوي لمنې نغاړې
زما په فکر کې رنې را سره ګرزي
که يې هرڅو مره هېروم د ګو د رغاړې
د «خيال» له سترګو سره سترګو ټکر وکړ
اوس يې د زړه ګونبزه شنه لمنې شاړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وطنه

دزړه په سرباندې مې ځای لرې وطنه
دلوړوغرونوپه لمنوکې پلنه
په هره لوېشت دې دلمانځه سجده رواده
دمسلې غوندې دې پاکه ده لمنه
چې کوم ابلیس دې په ویاړونولګېدلی
په ماته ژامه دې شړلی دی مننه
هره دره دې یوه زانګودهوسانې
په هر بچي باندې دې ډېره لورېينه
که دې هرڅوپه راکښونوباندې ولو
لادې پرانستې راته غېږه ده پتمنه
دد ښتوهربوټي دې څانګه دلونګو
غردې په رنګ کې ښایسته دی له چمنه
دتاله پت سره مې ژوندتړلی وینم
له سراومال سره دې فرض ګڼم پالنه
که دې زماد وجود وینوته وي اړه
په دواړو سترګو مې منلې ستابلنه
دتادجګوغرودڅوکوبلاواخلم
والله چې ډېر راباندې ګران يې زماتنه
خیاله که زړه ته دې ارام لیدلی نه وي
دهیوادخاوره درنځونودرملنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر

شعر خپلې ځواني لره پسول غواړي
وزن لره تله غواړي تول غواړي
کله ردیفونه، قافیې لري
ښکلو کلمو لره کچکول غواړی
ښې استعارې او کنایې لري
ښې او منځپانګې لره شپول غواړي۱
مستې ولولې یې په بیتونو کې
ګڼو انځورونو ته کهول غواړی
زړونو ته خوندونه او جذبې وښېي
ساری او تشبه لري سمبول غواړي
ښایي مفکوره او تخیل ورته
حسن او احساس ورسره تول غواړي
کاریې له زړه سوي او خواخوږي سره
مینه د پیمخوبډه بول غواړي ۲
«خیال» یې چې سالار د تصویرونو شي
بیا نو داتڼ لپاره ډول غواړي

۱: شپول=پنډغالی
: شپول = هاله
۲:بډه بول=ښکاره=څرګند=په ډانګ پېیلې

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library